TARTALOM

Húsvét 2
Dr. Verbényi István
Aki érettünk 4
Béla atya
Egy éve, hogy elkezdtük 7
M.M.K.
A félelem 8
Rózsáné Czigány Enikő
Amire hiába keresünk választ a Szentírásból 10
Kesselyák Péter
Megkísértésünk mechanizmusa 11
Kesselyák Péter
Még néma pillangók... (vers) 12
Heiszer Gyula Ignácz
Egy életen keresztül Albertfalváért 13
Sümegh László
Az Albertfalvi Keresztény Társas Kör hírei 16
Kiss Gábor
Árnyék (vers) 16
Heiszer Gyula Ignácz
Az első keresztények titka 17
Füstös Mária
A képviselőtestületi küldöttek rendszeres találkozója 20
Kárpáti Zoltán
Fiatal házasok figyelmébe 23
Kitty és András
Ne félj! (riport) 24
Albertfalva névadója 26
Dr. Kiss Lajos
A Holt-tenger vidékén 31
Madaras Gábor
Öveges József emléke Albertfalván is él 35
Beleznay Andor
Rómaiak Albertfalván 39
Dr. Szirmai Krisztina
Néhány kérdés a honfoglaló magyarság európai
beilleszkedéséről 42
Dr. Winkler Gusztáv

HÚSVÉT

„...hittel valljuk feltámadásodat..."

Húsvét hajnalának eseményeit az evangélisták részletesen leírták. Tanúsítják Jézus feltámadását, mert vagy ők maguk találkoztak a feltámadt Úrral vagy olyan személyekkel beszéltek, akik ezt igazolták.

Nekünk ezek az események csak az emlékezés kategóriájába tartoznak, vagy számunkra többet is jelentenek? A szentmisében elhangzó egyik húsvéti prefációban arról énekel az Egyház, hogy ő „halálunkat halálával megtörte és feltámadásával új életet szerzett nekünk." Ez az alapja a mi húsvéti örömünknek. Nem vagyunk többé a halál gyermekei, hanem annak hatalmának megtörése által az új életnek leszünk, vagyunk részesei. A következő prefáció még tovább megy, amikor az új életre való születés után a túlvilági életről is szól. De ennek előzménye mindenképpen az új életre való születés.

Számtalanszor hallunk az új életről, de hogyan valósul meg ez az új élet? Ebben a nagyböjtben a keresztség szentsége állt szemünk előtt. A keresztség, amely megtisztít az eredeti bűntől, amely a kegyelmek forrása, amely megvilágosít. De ezt az elkötelezettségünket az eukarisztia és a bérmálás szentsége még fokozza. Ugyanis ezek a szentségek még szorosabbra fűzik kapcsolatunkat az Úrral. Ahogy egy értékes emberi barátság sokat lendíthet az ember életén, viselkedésén, a Krisztushoz való tartozás még inkább megteszi ezt. Mindig félelemmel kell arra gondolnunk, hogy ezt elveszíthetjük.

A feltámadt Üdvözítő ismeri az emberi gyöngeséget. Válasz a mi félelmünkre a húsvét esti megjelenése, amikor már a gyógyító szentségről, az elveszített új élet visszaszerzéséről beszél tanítványainak, sőt bűnbocsátó hatalmat ad nekik. "...akiknek megbocsátjátok bűneiket, bocsánatot nyernek..." mondja nekik.

Ezért a húsvét ünnepe örömünnep számunkra. Egyrészt örvendünk Krisztus feltámadása miatt, de örvendünk az új, az istengyermeki életnek, amelyet egykor a keresztségben kaptunk és mindig visszanyerhetünk botlásaink után is.

A keresztségben és a bűnbánatban megtisztult lélek örömét kívánva köszöntöm minden kedves hívünket húsvét ünnepén. Ezekben a napokban szívesen énekeljük: Feltámadt Krisztus e napon! Alleluja, hála légyen az Istennek!

dr. Verbényi István sk.
protonotárius, kanonok, plébános

* * *

ÚJ TELEFONSZÁMOK:

DON BOSCO ISKOLA: 208-4030; 208-4029;

ALBERTFALVI PLÉBÁNIA: 208-1279

* * *

ESEMÉNYNAPTÁR

Április 13. 15.00
Koreai testvéreink szentmiséje templomunkban.

Április 19. 19.00
Hegedűs Endre és Hegedűs Katalin jótékonysági hangversenye a budafoki városháza dísztermében a Don Bosco iskola javára.
Belépő ára: 250.-Ft.

Április 20. 10.00
Egész napos ministráns találkozó Esztergomban.

Április 21. 10.30
Ünnepi mise Szent Adalbert tiszteletére az esztergomi bazilikábana

Május 12. 10.00
Don Bosco iskolások elsőáldozása.

Május 27. 10.00
A főegyházmegye családi ünnepe Máriaremetén.

AKI ÉRETTÜNK...

1. Aki érettünk vérrel verítékezett

Az utolsó vacsora csodálatos estéje után megkezdődik a szenvedés éjszakája. De mert a vacsora ünnepélyes hangulata sem volt minden nyugtalanságtól mentes, hisz az áruló Júdás közben elhagyta a termet, s a Mester Péterhez fordulva megjövendöli gyengeségét. S most a betszemáni major: Jézus mérhetetlen elhagyatottságának helye, a szinte abszolút magányé a kínszenvedés előtt. Igazi belső szenvedés ez, amikor a Fiú az Atyához fordul:

„Ha lehetséges, kerüljön el ez a kehely."

S az Atya „tulajdon Fiát sem kímélte, hanem odaadta mindnyájunkért" (Rom 8,31). „A bűn hordozójává tette értünk azt, aki bűnt nem ismert" (2 Kor 5,21).

Ezen az éjszakán Jézus megszentel és az Atyához emel minden emberi benső szenvedést és magányt. Hisz hiába keresi az együttérző tanítványi szót, vigaszt nyújtó kezet. Vállalta a magáramaradottság rettenetes éjszakáját.

Ne engedd, hogy elbizonytalanítson és visszariasszon rám bízott feladataim elvégzésétől az emberi segítség és együttérzés hiánya.

Add, hogy mint Te, én is megérezzem, hogy az esetleges meg nem értés, részvétlenség nem rosszakaratból, hanem „szomorúságtól kimerült" lelkületből ered.

Küldd el angyalod, hogy megerősítsen engem is.

2. Akit érettünk megostoroztak

Pilátus a római államhatalom gyenge kezű és szívű funkcionáriusa. Nem találja Jézust bűnösnek – s hogy elijessze halálától a zsidókat, mintegy mentésképpen brutálisan és kegyetlenül megostoroztatja Jézust. Ezt a céltalan gyötrelmet mentésedre találta ki a botladozó és félénk jóakarat.

Milyen sok céltalan szenvedés és gyötrelem van a mi életünkben is, amit sokszor segítő, jó szándékkal okozunk egymásnak. Mert még azt sem tudjuk, hogyan segíthetnénk. mert nem a másik érdekét nézzük, hanem a magunkét, még segítségnyújtás közben is.

Ments meg minket Uram az értelmetlen szenvedéseket okozó akarattól, és vértezz fel az ilyen gyötrelmeket okozó jóakaratok eltűrésére.

Te megszentelted a hiábavaló szenvedéseket is. Taníts helyes szeretetre, s arra, hogy a fölöslegesnek tűnő megpróbáltatásokkal is lehet előbbre vinni az életet, munkálni az üdvösséget.

3. Akit érettünk tövissel koronáztak

Nemcsak testedet töri össze az ember, Jézusunk, de méltóságodban is megcsúfol. Az Isten teremtette embernek jöttél visszaadni egész királyi mivoltát. És most ez az ember a Te méltóságodat tapossa sárba. Tudjuk, nem utoljára a történelem folyamán...

S Te elfogadod a megcsúfolás szörnyű áradatát. Eszméid királyi palotája rongyköpennyé lesz. Öntudatot koronája töviskoronává változik. Emberekre gyakorolt hatalmad nádjogarrá semmisül.

De te nem lettél se emberkerülő, se világmegvető, hanem világmegváltó.

Taníts meg arra, hogy az emberi közönségesség és mocsok meggyalázó hullámai között az önhitt felsőbbség éreztetése, az ártatlanul meghurcoltak belső keserve és indulata, az érzéketlen tömeg megvetésének gyilkos iróniája nélkül legyünk világmegváltó munkatársaiddá.

Jézus azért jött, hogy az ember királyi mivoltát kinyilvánítsa. És most ott áll az emberiség előtt tövissel koronázva. Így szerezte vissza vérével az Isten Fia az ember méltóságát.

4. Aki érettünk a keresztet hordozta

Jézus a kereszttel. ...Kínok közt, meggyötörten, véresen... Az Izaiás próféta által megjövendölt „fájdalmak férfia", aki „tudja, mi a szenvedés".

Üldözői kénytelenek maguk keresni valakit, aki segít neki a vesztőhelyig eljutni. Ma is sok Cirenei Simon segít embertársainak a mindennapok kereszthordozásában.

A megvetés jele nehezedik Jézus vállára. De nem a testi fájdalom vagy a lelki megalázottság a legfőbb szenvedés.

Szent Ágoston írja: „Szeretetem az én terhem." A szeretetnek ez a megfogalmazása a kereszt emlékéből született. A szeretet nem

csak felemel, nemesít – de teher is. ... a szeretet terhének hordozása jobban beszél a krisztusi szeretet kegyéről, mint bármilyen elragadtatás... Ezért mondja az úr: „Ha valaki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem." ... „aki föl nem veszi keresztjét, s nem követ engem, nem méltó hozzám."

Nyisd meg szemünket Urunk, hogy mindennapi keresztjeink szent titkát megláthassuk!

5. Akit érettünk keresztre feszítettek

Keresztre feszítenek... s ezáltal a tehetetlenség béklyóit rakta Rád, Uram, az emberi rosszakarat. Átszegezi kezedet, hogy ne ölelhesd magadhoz a bűnösöket és a gyermekeket. Elnémítja ajkadat, hogy ne dobogja a szeretet győzelmét. De így lettél igazán a miénk, ígéreted szerint így vonzottál mindnyájunkat Hozzád.

Sokszor érezzük magunkat mi is tehetetlennek szeretetünkben. Megbénul kezünk, nyelvünk, s azoknak tudunk legkevésbé segíteni, akiket a legjobban szeretünk.

Segíts megértenünk, hogy Te a tehetetlenségre kárhoztatva tetted értünk a legtöbbet. Segíts, hogy higgyünk a szent tehetetlenség erejében, a te azon is túlmutató kegyelmedben.

„Barátaim azt hiszik, fekszem,
nem tudják, járni tanulok,
megadóan, az Isten oldalán."
Zelk Zoltán: Mert így igaz

A kereszt szava a csend szava. Itt a nagy csend uralkodik, mert a kereszt maga beszél Isten szeretetéről, ami „Isten szeretete önmaga megvetéséig."

Beteljesedett.
Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet.

Béla atya

EGY ÉVE, HOGY ELKEZDTÜK

Májusban lesz egy éve, hogy a nyugdíjas klub megalakult. Igyekeztem az év folyamán részletesen beszámolni a klub életéről.

Éppen a napokban beszélgettünk a klubban arról, hogy égi rendelkezések eredményeképpen, éppen a Szűzanya hónapjában sikerült startolnunk. A segítség, a közbenjárás tapasztalható, kézzelfogható. Apró részletekre kitérnem nem is érdemes, hiszen aki most olvassa, annak nem sokat jelent, mert nincs benne a meghitt légkörben, és a hétköznapi gondokban. Egy dolgot emelnék csupán ki, annak szemléltetésére, hogy nagyon emberlelket ápoló dolgok történnek abból, ha az emberek összedolgoznak az égiekkel.

Közelgett a farsang és úgy döntöttünk, hogy itt a legalkalmasabb idő arra, hogy ismét egy csuda jó bulit tartsunk, ahhoz hasonlót, mint szüretkor. A szervezési munkák teljesen leredukálódtak arra az egy megbeszélésre, hogy legyen zene, ennivaló és innivaló.

A happy end a következő volt: fergeteges jókedv és mulatás, sziporkázó zenészek, sok-sok szalagos fánk, egész délután tartó dal-móka-kacagás, jelmezek (Indira Gandhi, Arafat), verses mókázás. Az asztalra került még jó bor és aprósütemény is.

Ez a mulatság egymás számára is meglepetés volt, hiszen senki sem tudta, hogy a másik mivel készül, mit hoz egyáltalán. Mindenki hallgatott arra a belső hangra, ami indította őt, hogy járuljon hozzá a közös mulatsághoz. Így mulat egy magyar! Így mulat az AKTK Nyugdíjas Klubja!

Ezt azért írtam meg, hogy itt álljon az a beszámoló, amely bizonyítja, egy közösség akkor működik a szó pozitív értelmében, ha a tagok adni akarnak, nem csak kapni.

M.M.K.

A FÉLELEM

Minden gyakorló szülő, pedagógus, pszichológus tapasztalja, hogy milyen nagy mértékben függ az oktatás hatékonysága attól, hogy a gyerekek mennyire tekintik szükségesnek, fontosnak az egyes ismeretanyagot, milyen jelentőséget tulajdonítanak neki, hogyan értékelik azt. Ez az értékelő magatartás, amely a tananyaggal, tanulással és a teljesítményekkel kapcsolatos, az ezekhez fűződő beállítottságban fejeződik ki, s válik a konkrét iskolai magatartás és tevékenység fontos motiválójává.

A szülő, a pedagógus beállítottságának szerepe és az osztályban folyó gyakorlati munka, amelyet beállítottságuk alapján megvalósítanak, sokkal fontosabbnak bizonyulhat, mint az iskola tárgyi tényezői, pl. iskola épülete, az osztálylétszám és a rendelkezésre álló segédeszközök. Mindannyian láthattuk Öveges József professzort, amint a rettegett fizika tantárgyat szinte eszközök nélkül oly egyszerűen, de mégis a fél országot a TV-hez kötő ötletességgel, személyes varázsával, az ügy szeretetével tanította. Abban az időben igen sokan szerettünk volna fizikatanárok lenni.

Eddigi terápiás jellegű munkám és tanításban szerzett tapasztalataim szerint a szülők, pedagógusok nevelési stílusának sajátosságai jelentős mértékben befolyásolják a gyermekek személyiségfejlődését. Ott ahol erősebb a kontroll és gyakoribb a negatív minősítés, elmarasztalás, ott ez sajátosan befolyásolja a családban a gyerekeket, az iskolai osztályokban pedig a kialakuló klímát, s ennek következtében a tanulás iránti motivációt. Igaz, hogy az eredményes tanuláshoz szükséges, de nem elégséges a képességek megléte. Azokat mozgósítani, aktivizálni kell a siker érdekében. Ott, ahol nyugodt légkörben, az érdeklődést kialakító kérdezz-felelek és mindig meghallgatlak, s ha tudok válaszolok kapcsolat alakul ki, ott mind a családban, mind az iskolai helyzetben a tanulás iránti belső motiváció jobban fejlődik, mint a kontrollra orientált családokban, ill. a kontrollra orientált pedagógusok tantárgyainál.

Mind a családban, mind az iskolában vannak váratlan helyzetek. Otthon sokszor eltervezzük, hogy ma nem szólunk azért, amiből nap mint nap vita alakul ki, s akkor jön az előre nem látott esemény. A

pedagógus minden egyes tanítási órán, bármennyire is előre készített vázlat szerint halad, szembekerülhet váratlan eseménnyel. Az osztályközösség irányítása érdekében, az előre nem látható váratlan mozzanatok, a legkülönbözőbb szituációk kiváltotta döntéseiben a pedagógus nevelési stílusának nyitottsága, rugalmassága, ötletessége szükséges ahhoz, hogy a váratlan helyzet ne okozzon rendszeresen visszatérő, s az idő múlásával már szinte megoldhatatlan problémát. Az, hogy ebben a helyzetben akár mint szülő, akár mint pedagógus mit tudunk tenni, hogyan döntünk, függ a neveléssel kapcsolatos meggyőződésünktől, személyiségjegyeinktől, s erőteljesen meghatározzák a konfliktusokban megnyilvánuló döntéseinket az előzetesen szerzett tapasztalataink is.

A megoldatlan konfliktusok félelmet váltanak ki. Azért hogy védjük saját személyiségünket, a felelősséget a gyerekre hárítjuk. Ilyenkor igen nagy a veszélye annak, hogy az ismétlődő helyzetektől, a gyerektől való félelem az elfogadás, a szeretet rovására megy. Ugyanígy a mi viselkedésünk a gyerekben is kivált egy félelmet, amely vagy menekülésre késztet, azaz otthon kerüli a tanulási helyzeteket, az iskolában pedig „szabotálja" az órákat. Viselkedésével igyekszik húzni az időt. A félelem esetenként a cselekvést is megbénítja. A gyermekekben is beindul egy védekezési mechanizmus. Ez egy akaratlan viselkedés amit „az egyén azért foganatosít, hogy védje magát valamilyen kellemetlen lelki vagy fizikai szituációval kapcsolatos effektus ellen".

A Húsvét „üzenete" is csak abban erősíthet minket, hogy ne a védekezésre helyezzük a hangsúlyt, hisz a védekezéssel egy „ellenfél" felülkerekedését igyekszünk megakadályozni.

Ahhoz, hogy vélt sérelmeinket, félelmeinket csökkentsük, törekednünk kell arra, hogy jobban, más oldalról is megismerjük egymást. Lássuk meg gyermekeinkben, tanítványainkban a jó tulajdonságokat, képességeket is. Ezek lehet, hogy nem az otthoni tanulásban vagy az iskolában az adott tantárgyban nyilvánulnak meg, de egy más helyzetben közelebb hozhatnak minket egymáshoz. Mi, felnőttek is tudjuk magunkat megmutatni, hagyjuk magunkat megismerni. Így a kölcsönös egymásra csodálkozások megszüntethetik a félelmeket, s ez egy új, a tanulást, viselkedést is befolyásoló pozitív folyamatot indíthat el.

Rózsáné Czigány Enikő

AMIRE HIÁBA KERESÜNK VÁLASZT A SZENTÍRÁSBÓL

A keresztény életvidámság, a tiszta humor valójában sarkalatos erénynek számít, amellyel mosolyt tudunk varázsolni embertársaink gondterhelt arcára. A nagy szentek vonzereje nem egyszer abban az atmoszférában rejlett és rejlik, amelyet életvidámságukkal sugároztak környezetükre. Igazi életszentség szinte elképzelhetetlen – még a legsúlyosabb sorscsapások közepette is – finom humor, sőt olykor felszabadult nevetés nélkül.

A Szentírásban mégsem találjuk nyomát annak, hogy az Úr Jézus valaha is nevetett volna. Számomra rendkívül izgató kérdés, vajon tréfálkozott-e, mondott-e viccet, felvidámította-e hallgatóságát valamivel, amikor figyelmük ellankadt? Bizonyára igen, és csak azért nem tudunk erről, mert az akkori korszellem hatása alatt az evangélisták haszontalan és fölösleges dolognak tartották, hogy erre utaljanak. Vagy talán Jézus istenemberi méltóságán aluli lett volna mégis, hogy viccet mondjon, vagy azon nevessen? De hiszen mindenben példaképünk volt, csak éppen ebben az egy dologban ne lett volna az?

Ugyanilyen nehéz választ találni arra, vajon volt-e fertőző beteg az Úr Jézus? Kellett-e valaha is „ágynak dőlnie"? – Elvileg lehet, hiszen megtestesülésével mindenben hozzánk hasonló lett, kivéve a bűnt. Valószínű azonban, hogy mégsem volt beteg soha. A torinói lepel tanúsága szerint testében a férfiasság legszebb vonásait hordozta. 183 cm magas, délceg termete, csodálatosan szép arcéle, haja, szakálla mind azt sugallja, hogy isteni méltóságának kifejezéseképpen – az Atya akaratából – az emberi nem legtökéletesebb formáját öltötte magára, és kézenfekvő, hogy testi tökéletessége sebezhetetlen egészséggel párosult. Ez a vasegészség vértezhette fel Őt arra, hogy el tudja viselni a kínszenvedéssel és kereszthalállal járó emberfeletti megpróbáltatásokat.

Kesselyák Péter

Megkísértésünk mechanizmusa

Egyházi körökből hallani lehet, hogy a Miatyánk szövegét rövidesen pontosítani fogják. A „ne vígy minket kísértésbe" szövegrész úgy hangzik, mintha Isten akarna megkísérteni bennünket, mintha Ő akarna szándékosan gáncsot vetni az embernek és mi emiatt kérnénk, hogy ezt ne tegye velünk. A valóság egészen más. Nem Isten visz minket kísértésbe, hanem bizonyos feltételek között megengedi a Gonoszléleknek, hogy megkísértsen bennünket. De hogyan kerül erre sor?

A választ Jób könyvéből kaphatjuk meg. Ahogy a küzdő egyház tagjai vasárnaponként összegyűlnek, hogy az ünnepet az Úrnak szenteljék, ugyanúgy az angyalok is „időnként" összesereglenek a mennyben Isten imádására. Bármilyen furcsa, a Sátánnak is – mint bukott angyalnak – ilyenkor van alkalma arra, hogy „kihallgatást" kérjen Istentől és engedélyt kapjon tőle a mi megkísértésünkre. Jób könyve így írja ezt le:

„Egy napon történt, hogy az Isten fiai (= az angyalok) fölkerekedtek és az Úr elé járultak. A Sátán is megjelent köztük. Az Úr így szólt a Sátánhoz: Honnét kerülsz ide? A Sátán ezt felelte az Úrnak: Szerte barangoltam a földet és bolyongtam rajta. Akkor az Úr így szólt a Sátánhoz: Felfigyeltél-e szolgámra, Jóbra? Mert nincs hozzá fogható a földön: feddhetetlen, derék ember, féli az Istent és kerüli a rosszat. A Sátán azt válaszolta az Úrnak: Talán bizony ingyen olyan istenfélő az a Jób? Nem magad emeltél-e sövényt köré, háza és minden vagyona köré? ... Csak ... nyúlj hozzá egész vagyonához! Szavamra, szemtől szembe fog majd káromolni! Az Úr erre azt mondta a Sátánnak: Nos, kezedbe adom mindenét, amije van. Csak rá magára nem szabad rátenned a kezed. Erre a Sátán eltávozott az Úr színe elől." (Jób 1,6–12)

Sok mindent megtudhatunk ebből a szentírási részletből. Mindenekelőtt azt, hogy a Sátánnak nincs hatalma fölöttünk. Minden alkalommal „kuncsorognia" kell az Istennél, ha meg akar kísérteni bennünket. Isten időnként gondos mérlegeléssel, korlátozottan megengedi próbatételünket – jóllehet sohasem erőnkön felül! – „számítva" arra, hogy a próbát kiálljuk, érdemeket gyűjtve magunknak

és dicsőséget szerezve az Ő nevének, miközben a Sátán megszégyenülést és gyalázatot arat ezáltal a maga számára. Az emberi szabadakaratot azonban Isten tiszteletben tartja, még annak a nagy veszteségnek az árán is, ha a kísértésben elbukunk.

Kínszenvedése előtt Jézus az Utolsó Vacsora termében, Péter tagadásának megjövendölésekor maga utal megkísértésünk „mechanizmusára", amikor így szól: „Simon, Simon, a Sátán hatalmat kért magának fölöttetek, hogy megrostáljon benneteket, mint a búzát. De imádkoztam érted, nehogy meginogj hitedben." (Lk. 22,31)

Megkísértésünk „mechanizmusához" hozzá tartozik még az is, hogy a Gonoszlélek, amikor kikér bennünket Istentől, kénytelen imádattal hódolni előtte, ami (Emmerich Katalin látomásai szerint) számára a legnagyobb kínt jelenti. Szent Pál írja, hogy az Atya akaratából „Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban." (Fil. 2,10). Isten jelenlétében tehát a Sátán is kénytelen „térdet hajtani". Nem külső hatalmi erő kényszeríti erre, hanem az a körülmény, hogy az Isten fényében kénytelen saját gőgjének és gonoszságának utálatosságával szembesülni, miközben a számára jogosan elveszett mennyország utáni mardosó vágy közepette kénytelen Isten végtelen erkölcsi felsőbbrendűségét és igazságosságát átérezni. A Sátán tehát „nagy árat fizet" a mi megkísértésünkért, mégis vállalja a „tortúrát", hogy az általa fizetett nagy árat azokon vasalhassa be, akik a kísértésnek áldozatul esnek.

Kesselyák Péter

Még néma pillangók...

Még néma pillangók
Énekelnek énnekem.
Még halott lombok
Zúgják énekem.
De majd újjászületik minden.
Újjászületik, ami nincsen.
S Isten lehel a világra,
Átálmodik mindent virágba.

Heiszer Gyula Ignácz

EGY ÉLETEN KERESZTÜL ALBERTFALVÁÉRT

Az Albertfalvi Keresztény Társas Kör tagsága 1996 évi rendes közgyűlésén egyhangú szavazással tiszteletbeli tagjává fogadta Forgó Sarolta nyugalmazott pedagógust és Kada Lajos érseket, Vatikán állam madridi nunciusát.

* * *

A Kaffka Margit Gimnáziumból, a valamikori Margit Intézetből sietek a megbeszélt időre Sári néni házához abból az gimnáziumból, amelyből nyolc évig minden nap a kis Sára is igyekezett hazafelé délutánonként a zöldre festett HÉV-vel.

Ahogy leszállok a villamosról, a márciusi télben képzeletemben előtűnik a 60 év előtti kicsiny, először csak egy utcát, a főutcát jelentő község ódon képe. Annyira belefeledkezem gyermekkorom világába, hogy az iskola előtt döbbenek rá, elfelejtettem befordulni az Érem utcába. A csendes utcácskában hamar rátalálok a Forgóházra. A valamikor öt gyermek zsivajától hangos ház ma ásítóan üresen néz rám, a kertkapu is nyikorogva, nehezen nyílik. Nincs már gazda, aki odafigyelne ilyen apróságokra. A ház ma élő egyetlen lakója Forgó Sarolta 1917. október 6-án született Albertfalván, keresztelésére szintén egy ma már történelmi dátumon, október 23-án került sor Budafokon, ünnepélyes keretek között. Édesapja törökbálinti sváb családból származott, Finkről magyarosított Forgóra, a századvég akkor divatos magyarosítási lázában. Tatán a piaristáknál érettségizett és hamar kitűnt nagy műveltségével. Kiváló jellembeli tulajdonságai is hozzájárultak, hogy egy rövid távoli kitérő után a fiatalembert meghívják Budaörsre segédjegyzőnek. Feleséget a fiatal segédjegyző Nagytétényből választ magának, aki viszonylag korán, 57 évesen vérmérgezésben hal meg, egyedül hagyva az apát öt – igaz már nem kiskorú – gyermekével.

A két fiú és három lány harmonikus családban nő fel, Sarolta a négy elemit Albertfalván végzi Pogány Gusztáv igazgató-tanító úr irányításával.

– Meg sem tudom mondani milyen hálás vagyok a Sorsnak, hogy ez a kiváló pedagógus tanította a betűvetés és számolás alapjait. Abszolút példakép volt erkölcsileg, szakmailag kikezdhetetlen, pedig sajnos már akkor is voltak a tanári pályán finoman fogalmazva, bizony „nem tökéletes emberek" – és keze mozgásával az italozó ember szokásos poharazgató mozdulatát mutatja, miközben szeme huncutkásan mosolyog, mintha nagy titkot mesélne el ezzel.

– A nyolc gimnáziumot a Szent Margit Intézetben végeztem, 1935-ben érettségiztem. Tagja vagyok a Budai Margitosok Baráti Körének, körleveleiket, értesítőiket mindig megkapom, de összejöveteleikre már nem tudok elmenni jó pár éve, hogy lakáshoz vagyok kötve. Időnként meg-meglátogatnak, de legfeljebb három--négy hónaponként jut rám sor.

Szavaiban nem érzek keserűséget, mintegy ő mentegeti még a margitosait.

– Ennyi időnként kerül rám a sor – ismétli nyomatékkal. *– Érettségi után az Angolkisasszonyok Polgári Tanárképző Intézetébe iratkoztam be, de egy négy évig elhúzódó csúnya – sokáig fel sem ismert – betegség miatt csak 1943-ban diplomáztam. Magyar–történelem–német szakos tanár vagyok.*

Pár hónapi állástalanság után a fiatal, csinos tanítónő 1944. január 2-án kezd tanítani, édesanyja szűkebb hazájában Nagytétényben. 1948-ban kerül Kelenvölgybe, majd 1954 szeptemberétől nyugdíjazásáig tanár Albertfalván a Petőfi Sándor Általános Iskolában. 1973-tól, nyugdíjazásától még tíz évig mint nyugdíjasra számít rá az iskolavezetés. Majd harminc évig tanított Albertfalván és ez alatt felnőtt a keze alatt két generáció.

Amikor az ötvenes-hatvanas évek ismert diszkriminációiról faggatom, láthatóan „bezárkózik" és inkább hagyja, hogy kérdéseimre én próbáljak válaszolni, amire aztán igenlően bólintgat. Kicsit félénken körülnéz, miközben többször érdeklődik, hol jelenik meg beszélgetésünk. Istenem, mennyi megaláztatást, jutalom elmaradást kellett végigélnie évtizedeken keresztül a jegyző gyakorló keresztény leányának, hogy ennyi év után is a bizalmatlanságnak ilyen mértékű zsigerekben rögzülését tapasztalhassam. A sorok írója mindezt megérti, mert a kor nagy részét ő is átélte, ráadásul Sári nénivel, mint húgom osztályfőnökével napi kapcsolatban is voltunk. Tudtuk, hogy „inkognitóban" Budafokra vagy Kelenföldre jár misére, mások is ezt tették.

Jómagam már az úgynevezett puha diktatúra idején – 1974-ben – sem mertem kollegáimat elhívni a templomi esküvőmre, mert bevallom, féltettem tanári állásomat.

Amikor meséli élete történetét, láthatóan befelé mosolyog, derűs arcán azonban látom, zavarban van. Beszélgetésünk során végig az az érzésem, szeretné a rosszat elfelejteni és csak a szépre, jóra emlékezni. Szerencsére hosszú, tartalmas életében utóbbiból is van mire.

Sári néni ma egyedül él a négyszobás családi villában, ebédjét Pista bácsi, a templom lelkes sekrestyése hozza óramű pontossággal. A bevásárlást a szomszédok vagy testvéreinek gyermekei, rokonai és egy-két jó barát végzi. Időként látogatást tesznek nála az albertfalvi fiatalok.

– *Csak a villanyszámla ne lenne ekkora!* – panaszkodik.

17000 forint nyugdíja mellett a téli hónapokban húszezres havi számlát hoz a díjbeszedő. Amikor erre a matematikai csodára hitetlenül nézek, rögtön kapcsol:

– *Persze a nyári hónapokban kell megspórolni a fűtést, igencsak szolidan kell mindehhez étkezni* – és most látom először arcát komolyan elkomorulni.

Szellemileg ma is olyan, mint egy friss diplomás, mindenre emlékszik, kicsit szégyellem is magam, amikor családunkról olyan történeteket mesél, amit magam sem ismerek pontosan. Ágyából az ablakon keresztül az iskola jobb oldali szárnyára látni, ha napközben ki-kinéz az ablakon, azt az épületet látja, ahol oly sok évet töltött el diákjai között. A látogatásra bizonyára gondosan készült, ágya mellé kikészített munkakönyvét mutatja. Forgatom a megsárgult lapokat, pénzzel bizony nem fizették sohasem meg. Egész életében kisfizetésű közalkalmazott volt, mindig a legalacsonyabb kategóriában. De nem bánja. Tudja, hogy tanítványai szívében tudásában, munkájában erkölcsében van munkájának eredménye, gyümölcse. Ez nem forintosítható, pénzzel nem mérhető. Értelmes munkás élete volt, és még ma is tervei vannak.. Szeretne minél hamarabb meggyógyulni, bizakodik nemsokára ki tud jönni a lakásból és el tud még menni a misére, vagy átsétálni az iskolába.

Kívánjuk mindannyian, akik ismerjük és szeretjük, vágya mihamarább teljesüljön.

Korán sötétedik félek, hogy fárasztó lesz számára a hosszú beszélgetés, búcsúzom tőle. A bejelentkezésemkor telefonon még

érezhető diszkrét bizalmatlansága már a múlté. Látom, szeretné, ha maradnék még és mesélnék neki öreg, idén 75. éves jubileumát ünneplő Alma Materéről. Megígérem, nemsokára húgommal együtt visszajövök.

Amikor behúzom magam után a nyikorgó kertkaput, arra gondolok, vajon hány és hány hasonló sorsú szegény, magányos és a létminimum határán élő pedagógus lehet e hazában. Kellőképpen megbecsüljük-e azokat az embereket, akik életáldozatukkal a jövő nemzedékét, a nemzetnevelést szolgálták és szolgálják?

A templom tetején őrködő kereszten megcsillan a holdfény. Mintha kérdésemre szeretne válaszolni.

Sümegh László

Az Albertfalvi Keresztény Társas Kör Hírei

A Társas Kör 1996. február 2-én megtartotta éves rendes közgyűlését. A közgyűlés tagjai egyhangúlag tiszteletbeli taggá választották Kada Lajos érsek, pápai nuncius urat és Forgó Sarolta tanárnőt. A Forgó Saroltával készült interjút e számban olvashatják. A közgyűlés egyöntetűen úgy döntött, hogy Albertfalva névadójáról – Albert Kázmér Ágost hercegről – elnevezett emlékérmet, díjat alapít. A díjat a Társas Kör választmánya fogja odaítélni évenként. Albertfalva névadóját Dr. Kiss Lajos mutatja be az olvasóknak.

Három XI. kerületi civil szervezet, a Karolina Egyesület, a Szentimrevárosi Egyesület és az A.K.T.K. közösen Honfoglalásunk 1100. évének emlékére vetélkedőt szervez. Az Albertfalváról benevezett csapatok részére az első forduló április 27-én, szombaton lesz.

Kiss Gábor
elnök

ÁRNYÉK

Könny nélkül nincsen sírás,
Fény nélkül nincsen árnyék.
Bárcsak könnycseppé válnék,
De maradok árnyék szivárvány.

Heiszer Gyula Ignácz

Az első keresztények titka...

Néhány szó a Fokoláre Mozgalomról

Amikor először hallottam a fokoláre lelkiségről, éppen egy picit krízisben voltam. Sokféle ifjúsági hittanon vettünk akkor már részt, itt Albertfalván és máshol is kerestük a jó közösséget. Azonban egy ponton túl már annyira jól ismertük egymás rossz tulajdonságait is, hogy bekövetkezett a szakadás.

A másik dolog pedig, ami tovább sarkallt a keresésre, hogy úgy éreztem, két külön részből áll az életem, s ez valahogy nem jó így. Egyrészt az ima és a templomban töltött szép programok, másrészt pedig a szükséges rossz: az otthoni vagy munkahelyi dolgok.

Arra gondoltam, hogy kellett, hogy létezzen az első keresztényeknek egy titka, ami az élet minden pillanatát megszenteli, harmóniába hozza, és megváltoztatja az emberek egymás közti kapcsolatát. De mi lehet ez?

Ebben az időben – úgy közel húsz éve – hallottunk Tomka Ferenc atyáról, aki ifjúsági hittanjain egészen új módon beszélt az evangéliumról. Rómából hozta ezeket a gondolatokat, ahol nem sokkal azelőtt járt.

Mivel minden jó kezdeményezés érdekelt, barátnőimmel Egerbe utaztunk. És ott egy új, egyszerű és igazán napjainknak való lelkiséggel találkoztunk.

Az első benyomásaim erről a lelkiségről rögtön megoldották néhány problémámat. A szereteten keresztül, amivel körülvettek, megértettem, hogy Isten válogatás nélkül mindenkit nagyon szeret. Azok, akikkel találkoztam, Jézust választották életük ideáljának. Jézust, akit a szeretet a keresztre visz, ahol értünk még az Atyától való elhagyatottságot is vállalta. Őt választották, aki magára vette az összes sebet, szakadást, magányt, hogy mindezt meggyógyítsa.

Így ők, nem hagyták ott a másik embert megsértődve a rossz tulajdonságaival, hanem próbálták szeretni. A hétköznapok szürke pillanatai értékessé, imává váltak. Elámultam azon, hogy ezek az emberek mennyire Isten jelenlétében élnek. Neki takarítanak, Érte mosnak, vagy viszik ki a szemetet. Érte, aki mindegyikünkben ott él.

S hogy mennyire másként csinál az ember egy mosogatást, takarítást, ha nem túllenni akar rajta, hanem Valakiért szeretetből teszi

azt, én is akkor tapasztaltam, amikor elkezdtem kipróbálni. Sőt, arra is rájöttem, hogy mindig csak annyit értek meg igazán az Evangéliumból, amennyit életre váltok.

Kezdtem sejteni, hogy az annyira áhítozott titokhoz jutottam. Amikor először kezdtem beszélgetni azzal, aki igen unszimpatikus volt számomra, vagy próbáltam szeretni és segíteni a munkahelyemen azt, aki nekem keresztbe tesz, éreztem, nagyon nehéz, de ha sikerül, akkor ez egy valódi forradalom. A szeretet forradalma, ami mindent legyőz.

Így azt tapasztaltam, hogy szakadások helyett megszületik köztünk az egység, s a különbözőségek egymást gazdagítják.

Ennek a lelkiségnek a története a második világháború idején kezdődött. A háború alatt és után kézzelfogható volt, hogy minden elmúlik, minden csak hiábavalóság. Isten ekkor egy 23 éves lány, az olaszországi Chiara Lubich szívébe helyezi a kérdést és vele együtt a választ: Létezik-e olyan ideál, amely nem múlik el, melyet semmiféle bomba nem rombolhat le? Igen, az Isten. Barátnőivel együtt elhatározták, hogy Istent teszik életük ideáljává, Őt teszik az első helyre. Az óvóhelyre magukkal vitték az Evangéliumot, és megértették belőle Isten akaratát, mely különösen kedves számára: „Szeressétek egymást, ahogy én szerettelek titeket. Nagyobb szeretete senkinek nincs annál, mint aki életét adja barátaiért." (Jn.15, 12–13) Ekkor egymás szemébe néztek és megfogadták egymásnak:

„Kész vagyok az életemet adni érted. Mindenki mindenkiért." Ennek az ünnepélyes ígéretnek ezerféle következménye van a hétköznapokban a felebaráti szeretet terén. Nem mindig arról van szó, hogy (ténylegesen) meg kell halni egymásért. De arról igen, hogy osszuk meg egymással gondjainkat, örömeinket, fájdalmainkat, szegényes javainkat és kis lelki kincseinket. Olyannak szeressük a másikat, amilyen.

Felfedeztük – meséli Chiara –, hogy életünkben minőségi ugrás állt be. Valaki csendben belépett a csoportunkba, egy láthatatlan testvér. Jézus az, aki valóra váltja köztünk szavait: „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok köztük." (Mt 18, 20) Nem akarjuk elveszíteni Őt többé. Ahhoz pedig, hogy köztük legyen mindig, úgy kell szeretni, hogy készek legyenek az életüket adni egymásért. Jézus mondta: „Legyenek egy ők is ben-

nünk, hogy higgyen a világ." Krisztus ott volt a testvérek egységében és a világ valóban hitt és megtért.

Néhány hónap múlva már mintegy 500 különböző korú személy – férfiak, nők, mindenféle hivatású és mindenféle társadalmi réteghez tartozó emberek – akartak osztozni ebben az ideálban. Jézus szavai életre válthatók! Olyan Evangélium ez, melyet eddig nem ismertünk! Hol van a csupán megszokásból fakadó hit, az elérhetetlen Isten! Azért a kevésért, amit adsz, elhalmoz ajándékokkal. Egyedül vagy, de körülvesz ezer anya, ezer apa, ezer testvér, nővér; és Istennek minden ajándéka, melyet szétoszthatsz azoknak, akiknek nincs semmijük.

A fokoláre nevet nem maga az alapító választotta, hanem mások kezdték így nevezni a legelkötelezettebbeket közülük. Ők a názáreti családot szerették volna utánozni, melyet szüzek alkotnak Jézussal. Körülöttük a családi tűzhely (olaszul: focolare) lángja világít.

A lelkiség tagjai az Életigéjébe merülnek bele, ebből táplálkoznak és meghatódottan tapasztalják, hogy mindaz, amit Jézus mond, vagy ígér az igaz. Az Evangélium szeretettel halmoz el, de mindent kíván.

„Ha a búzaszem nem hull a földbe és nem hal el – mondja Jézus – egymaga marad, de ha elhal, sok termést hoz." (Jn. 12, 24) Szeretve a megfeszített és elhagyott Jézust, megtaláltuk az egység kulcsát, minden megújulás titkát.

Eddig a történet. Én, aki akkoriban éppen krízisben voltam, megértettem, látva életüket, hogy pont ez az a titok, amit kerestem. Az első keresztények titka. A szeretet forradalma ez, mely ötven egynéhány év alatt az öt kontinens 200 országába jutott el katolikusokhoz, más keresztényekhez, más nagy vallások követőihez vagy a nem hívők közé. A pápa többször áldását adta a Fokoláre Mozgalomra, hangsúlyozva, hogy az egység karizmája Isten műve.

Tehát élni az Evangéliumot, életünket adni egymásért és Jézus, ahogy megígérte, az öröm teljességével tölt be!

Minden sikerült pillanat a szeretet győzelme a világon!

Megjegyzés:

Minden hónapban – a hónap liturgiájából – az Újszövetség egy mondata (Chiara L. magyarázatával), az úgynevezett Életige szolgál útmutatóul a hétköznapi életben. A Mozgalom az egész világon ugyanazt az Igét éli. Itt Albertfalváról is bárki bekapcsolódhat! Az

Életigét tartalmazó lapokat minden hónapban a keresztelőkápolnában a könyvespultra kihelyezzük, ahonnan az érdeklődők elvehetik.

A másik segítség pedig a lelkiség újságja, az Új Város, mely 35 nyelven jelenik meg, köztük magyarul is. Olvashatjuk benne az aktuális híreket, elmélkedéseket, egy-egy szép pillanatot, melyet a köztünk lévő Jézus tett a ma otthonaiba, a társadalomba. Az Új Város újság beszerezhető lesz a könyvespultnál.

Füstös Mária

A képviselőtestületi küldöttek rendszeres találkozója

A főegyházmegyei zsinat határozata és javaslata szerint a plébániák képviselőtestületeinek küldöttei ez év március hónapban is találkoztak. A mostani találkozó helye a Baross Gábor telepi plébánia volt.

A nyitó imádság után a vendéglátó plébánia képviselője, a márciusban szokatlan külső zord időjárást ellensúlyozva, igen meleg szeretettel üdvözölte a küldötteket, majd Ulrich Zoltán testvérünk, a találkozók szervezője (Havas Boldogasszony plébánia) röviden ismertette a találkozók jelentőségét. Az egyház függőleges hierarchiája, felépítése (hívek, képviselőtestület, plébános, esperes, egyházmegye, püspök, főegyházmegye, főpásztor, pápa, Isten) mindenki előtt ismert. A vízszintes felépítés, a tömegbázis, ami az egyház alapja és ereje, annál kevésbé ismert. Ezt a hiányosságot van hivatva betölteni a képviselőtestületek egymás közötti találkozója, mely során az egyes plébániák küldöttei megismerhetik személyesen is egymást, ismertetik ügyes-bajos dolgaikat, eredményeiket, problémáikat, a képviselőtestület munkacsoportjainak tevékenységét, a résztvevők létszámát, az aktivitás erősségét.

Az ismerkedés, a beszámolók, a javaslatok a plébániai feladatok elvégzéséhez csak úgy működhetnek, ha ez a hatalnmas egyházmegye régiókra (lelkipásztori körzetekre) szerveződik. A zsinat ezt az Esztergom-Budapest Főegyházmegye vonatkozásában 7 régióban jelölte meg, melyben nem a területi nagyság, hanem a közlekedés praktikuma a döntő.

A Buda-Dél Régióhoz tartozó plébániák közül a mostani alkalommal Nagytétény, Budatétény, Baross Gábor telep, Budafok Felsőváros és Albertfalva küldöttei találkoztak.

A rövid, de hasznos beszámolók után szervező testvérünk egy mindenki számára megszívlelendő és sokak részéről remélt fogadalom megtételére hívta fel a figyelmet, nevezetesen a LELKI ÖRÖKBEFOGADÁS lehetőségére.

A lelki adoptálás lényege, célja és rövid története

A lelki adoptálás lényege szerint fogadalom, amelyben egy konkrét személy kötelezi magát, hogy 9 hónapon át (vagyis amennyi időt átlagosan az anyaméhben tölt a megfogant gyermek) minden nap imádkozik egy veszélyben lévő magzatért, valamint azért, hogy ez az Isten által kiválasztott és egyedül Általa ismert gyermek születése után törvényes családi keretek között nőhessen fel, szeretetben és elfogadva.

A fogadalom tárgyát képező imák: a Rózsafüzér egy titka, egy megadott ima a gyermekért, valamint önkéntesen vállalt bármilyen más ima, szentáldozás, böjt, ill. konkrét segítség egyedülálló anyáknak, nagycsaládosoknak vagy magányosoknak.

A fogadalmat tevők nemcsak a magzat életéért imádkoznak, hanem egyben a szülők, a családok gondolkodásmódjának, erkölcsi felfogásának helyes irányban történő fejlődéséért is.

A lelki adoptálás a jogi örökbe fogadástól eltérően a gyermeknek saját, vér szerinti, törvényes családját akarja biztosítani – az imák és áldozatok, az Istennek történő önátadás által. Mindez mély hitet és áldozatkész, tiszta és önzetlen szeretetet feltételez, hiszen a fogadalmat tevők olyan gyermekért (és családjáért) hoznak áldozatot, akit nem ismernek, akit sohasem fognak magukhoz ölelni, aki emberileg sohasem lesz az „övék".

A lelki adoptálás végső célja az egész család, az Isten által rendelt erkölcsi rend védelme lés helyre állítása. Egyben engesztelés is a magzatgyilkosságok égbekiáltó bűnéért.

A lelki adoptálás gondolata Fatimából származik. Lengyelországban 1978-ban, február 2-án, a varsói Szentlélekről elnevezett pálos templomban tették le az első fogadalmat, miután a varsói érseki kúria engedélyével elkészültek az alapvető tudnivalókat és imákat tartalmazó nyomtatványok. A lelki adoptálás eszméje fokozatosan áradt szét innen nemcsak Varsó, de egész Lengyelország területére is. Különböző központok alakultak, míg 1994-ben a Családok Nemzetközi Évében létrejött A Lelki Adoptálás Terjesztésének Országos

Mozgalma, amelynek központja Jasna Góra (Czestochowa), fő védnöke pedig a Jasna Góra-i kolostor perjele lett. A Jasna Góra-i központ szerepe a Mozgalom programjának megvalósításában igen fontosnak ígérkezik a kegyhelyre érkező lengyel és külföldi zarándokok nagy száma miatt. Seregély István érsek úr levélben is köszöntötte a mozgalmat.

ÜNNEPÉLYES FOGADALOM EGY MEGFOGANT GYERMEK LELKI ADOPTÁLÁSÁRA

1 9 9 . . . . . hó . . . - n,
..... ünnepén.

..... templomban.

A fogadalmat tevő neve:
Címe:
Egyházközsége:
Önkéntes vállalások:

.....
aláírás

Az aláírt fogadalom átadásakor minden adoptáló egy névre szóló emléklapot kap, melyben a fogadalmi ima és az önkéntes felajánlásai szerepelnek.

Az ünnepélyes fogadalomtételre 1996. május 27-én (Pünkösd hétfő) az esti szentmise keretében kerül sor.

„Aki pedig befogad egy ilyen gyermeket az én nevemben, engem fogad be." (Mt 18,5)

Tisztelettel és szeretettel kérem a testvéreket, hogy minél többen fogadjuk be az Úr Jézus Krisztust az által is, hogy egy-egy olyan gyermeket fogadunk örökbe lelki adoptálással, akinek nevét egyedül Isten ismeri.

Kárpáti Zoltán

Fiatal házasok figyelmébe

A család társadalmunk alapsejtje, egy nyitott közösség a szép, a jó, az igaz befogadására, belőle születik a lét ajándéka gyönyörködtetően, esetlegesen, de egyben megismételhetetlenül. A mindinkább családellenessé váló váló politikai rendelkezések fojtogató légkörében nehéz keresztény példát mutatni, a félénkséget félretéve körültekinteni és észrevenni a hasonló problémákkal küszködő fiatal családokat.

Két éve az egyik albertfalvi vasárnapi mise után Bató Mártitól meghívást kaptunk egy családos összejövetelre, melyről addig még semmit sem tudtunk. Hónapról hónapra összetalálkozva barátokra leltünk, hasonló gondolkodással, szívvel, de problémákkal is. A szürke hétköznapok felett mindig felülemelkedünk, örömmel készülődünk egy-egy újabb alkalomra, nemcsak sütivel, üdítővel.

„Jól teszik a családok, ha valamilyen szövetségbe tömörülnek, hogy könnyebben érhessék el apostoli céljaikat."

(Apostolican actuositatem)

Az egyre nagyobb létszámra való tekintettel 1995 októberében egy új, ún. kiscsaládos csoport jött létre, főleg azok számára, akik házasságuk első éveiben járnak.

A vasárnap délutáni időpont így akár gyermekekkel is megoldhatóvá vált, hála a gyermekekre vigyázó Kovács Ági segítőkészségének. Így viszonylag nyugodt két órát tölthetünk együtt a család kisebb, mozgékony tagjaitól egy szoba távolságra. Új közösségünk nyitott a keresztény gondolkozású, induló családok felé.

Befejezésül: „... a keresztény családok akkor tesznek rendkívül érdekes tanúbizonyságot Krisztusról a világ előtt, ha egész életükön át ragaszkodnak az evangéliumhoz, és a keresztény házasságra jó példát adnak." Ehhez a szüntelen példaadáshoz ad mérhetetlen sok lelki erőt a közös ima, beszélgetés, kirándulás, az, hogy tudunk egymásról és egyre többen leszünk.

Hívunk és várunk benneteket! Kapcsolatfelvétel Verbényi István plébános úrnál a misék után.

Kitty és András

NE FÉLJ!
(Riport a Signum együttessel)

Február 25-én, egy borús hétvégén, vasárnap délután zsúfolt nézőtér előtt tartott koncertet a Signum együttes. A koncert színhelyén, az Albertfalvi Közösségi Házban beszélgetünk a zenekar három tagjával, név szerint Körtvélyessy Leventével (dob), Szabó Andrással (billenytűs), Vas Lászlóval (ének).

– Kik tartoznak még a zenekarhoz?

– Az együttes vezetője Kindelmann Győző. Az együttes tagjai még rajtunk kívül: Deák Zsigmond (szólógitár), Vas Gábor (basszusgitár, ének). Most, a koncert előtt csapatunk még egy taggal bővült. Az új énekes neve Kis József, aki Albertfalván a fiatalok körében már jól ismert.

– Mióta játszik a zenekar?

– A mai koncert egyben jubileum is, mivel most ünnepeljük egyéves fönnállásunkat. Nagy siker, hogy egy év után megjelent első kazettánk.

– Hol koncerteztetek eddig?

– „Fantasztikus" körutunk első állomása itt, a Közösségi Házban volt. Utána volt még egy-két fellépésünk (pl. a MOM-ban). Mivel új együttes vagyunk, még nem nagyon ismernek minket, ám ahol fellépünk, ott hely nem marad üresen.

– Hogyan határoznátok meg ezt a műfajt, amit játszotok?

– Indításnak annyi, hogy könnyűzene. Igazán nem tudjuk behatárolni, mert úgy érezzük, több műfaj keveredik a kazettán. Ettől olyan SZUPER!

– Mit gondoltok ezek a dalok templomban énekelhetők-e?

– Tulajdonképpen felfogás kérdése. Biztosan vannak, akik nem a templomot tartják legmegfelelőbbnek arra, hogy ezek a dalok ott megszólaljanak. Mi azt gondoljuk, hogy ha dalainkkal Istent dicsérjük, akkor erre alkalmas az ő háza.

– Mi a feladata a zenekarnak?

– Ha azt mondanánk, hogy téríteni szeretnénk ezekkel a dalokkal, az jól hangzana, de mi is jól tudjuk, hogy ennyi nem elég. Csupán a mi zenénk hatására nem hiszem, hogy valaki is megtérne. Talán inkább azt mondanám, hogy figyelmeztetőek a gondolatok, amelyeket közlünk az emberekkel. Mondok pl. egy szövegrészletet:

„Gyűjtöd a földön a pénzt, a kincseket,
Állítod ez a szép élet...
De mit tennél, ha ma este jönne?
Mit tennél, ha számon kérné eddigi életed?"

És ezekhez hasonló gondolatok találhatók még a kazettán. Talán ha valaki meghallgatja, megmozdít benne valamit, és egy kis szikrát gyújt a szívében. Úgy gondoljuk, ha meg nem is téríti az embert, ezek a gondolatok mégis Isten felé fordítják.
– Hatásosan el tudja-e látni feladatát a zenekar?
– Ez egy fogós kérdés! Mi nem látunk bele az emberek lelkébe, nem tudhatjuk, hogy mennyiben ragadja meg őket a szöveg mondanivalója. Bízunk benne, hogy a zene mellett a szövegre is figyelnek.
– Milyen gyakran próbáltok?
– Sajnos, egy héten csak egyszer tudunk összejönni, mivel mindenki nagyon elfoglalt. Együttesünk két tagja komoly családapa. A többiek pedig tanulnak és dolgoznak.
– Komoly felszerelés kell-e ehhez a zenéhez?
– Ahhoz, hogy jól szóljon a zene, komoly kéne. De sajnos, mivel amatőr zenekar vagyunk, anyagi lehetőségeink nem olyanok, hogy komoly felszereléssel rendelkezzünk. Koncerteken így kölcsön kért szerkóval és természetesen a mi felszerelésünkkel játsszunk. Szerencsére ebben a szakmában (katolikusok között) nincsen irigykedés és jó szívvel kölcsönadják a cuccokat.
– Mit jelent személyesen nektek a zenekar?
– Tulajdonképpen egy hobbi-szinten űzött dolgot, amely a mi örömünkre és reméljük másokéra is szolgál. Jó, hogy közelebb kerültünk egymáshoz mint barátok, és új ismeretségeket is kötöttünk a zene által.
– Ki a főnök, mit köszönhettek neki?
– A főnök Kindelmann Győző. Nagyon sokat köszönhetünk neki. A zenekar teljes irányítását ő végzi. Természetesen nekünk is van beleszólásunk a dolgokba, de mindig övé az utolsó szó.
– Hogyan készült a kazetta?
– Az elején nagyon furcsa volt a stúdióban játszani. Minden hamis hangot meghallottak. Aztán mikor belejöttünk, gördülékenyebben mentek a dolgok. Rekord idő alatt (1 hónap) összejött a kazetta. Tulajdonképpen a pénzhiány és az idő sürgetett minket. De az hiszem, kellőképpen helytállt a csapat a megfeszített munka során.
– Mik a tervek a továbbiakban?
– Mindig szívesen lépünk fel itt a Gyékényes utcai Közösségi Házban, és szívesen elmegyünk mindenhová, ahová szeretettel hívnak.

Albertfalva névadója:
Albert Kázmér Ágost szász-tescheni herceg

1738. július 11-én Drezdától északra a Moritzburg nevű fejedelmi vadászkastélyban megszületett a Wettin német uralkodócsaládból származó II. Ágost Frigyes (1696–1763) szász választófejedelem és lengyel király fiatalabb fia. A keresztségben az Albert Kázmér Ágost nevet nyerte. Dióhéjba szorított életrajza a következő. 1759-ben belépett az osztrák hadseregbe, s hamarosan tábornok lett. Feleségül vette Mária Krisztina főhercegnőt (1742–1798), Mária Terézia és Lotharingiai Ferenc István leányát. Házasságával elnyerte a tescheni hercegséget Osztrák-Sziléziában. Betöltetlenül hagyva Magyarország nádorának tisztségét, Mária Terézia Magyarország helytartójává nevezte ki (1765–1780). Pozsonyban és Budán fényes udvart tartott. 1780-tól 1792-ig Osztrák-Németalföld (Belgium) helytartója volt. 1794-ben birodalmi tábornaggyá nevezték ki. 1795-ben visszavonult a közélettől, s ettől fogva Bécsben élt. Feleségének, aki 1798. június 24-én gyermektelenül halt meg, az augusztinusok bécsi templomában (Augustinerkirche. Bécs I. Augustinerstraße 7) a kor legjelentősebb szobrásza, az olasz Antonio Canova által pompás, piramis alakú síremléket állíttatott. Nyolcvannegyedik életévében, 1822. február 10-én halt meg Bécsben. (Életútját, tevékenységét részletesen tárgyalja Alfred Vinevot: Herzog Albrecht Kasimir von Sachsen-Teschen als Reichsfeldmarschall. 1–2. Wien, 1864–1866 és Mahler: Herzog Albrecht Kasimir von Sachsen-Teschen. Wien, 1894. Feleségéről is szól monográfia: Adam Wolf: Marie Christine, Erzherzogin von Österreich. 1–2. Wien, 1863.)

Kortörténeti, de személyiséglélektani szempontból is meghatározó fontosságúak azok a szavak, amelyekkel a felvilágosult Mária Terézia tudomására hozta kedves leánya, Mária Krisztina férjének, Albert Kázmér Ágost hercegnek, 1765-től magyarországi helytartójának uralkodói hitvallását: „Mindig szerettem a magyar nemzetet, mert ez a mi közös boldogságunk bázisa." (Hóman Bálint és Szekfű Gyula: Magyar történet. IV. kötet. Írta Szekfű Gyula. Budapest, 1935. 506.) Kioktatta helytartói teendőire: „nem akarok mást, mint az állam javát", s ebben segítse őt Albert herceg és felesége azzal, hogy Pozsonyban és Budán minden társadalmi osztályhoz barátsá-

gos legyen és kedvüket megnyerje. Nagy ünnepeken felváltva más és más templomba menjenek, hogy minél több papnak legyen öröme jelenlétükből; ebédhez az udvartartás tagjain kívül hívják meg a kisebbrendűeket is, mert Magyarországon nagy számmal van a kisnemesség, közötte pedig sok a hű ember, akiket meg kell becsülni; a budai udvartartásban állandóan tartsanak a nemesek számára második asztalt; a főurakat, katonai, polgári és egyházi hatóságok fejeit ne mellőzzék, ezekhez kertjükbe vagy birtokukra is elmehetnek, de különben a városban a királyi palotán kívül ne étkezzenek. Időnként tartsanak nagy fogadást vagy „cercle"-t, melyre el ne felejtsék a kisnemességet is meghívni, csakhogy ezt ne engedjék kártyázni, s amikor a főurak a termekben kártyához ülnek, a kisnemesek a külső szobákban tartózkodjanak. A helytartó és a felesége mindenkivel ismerkedjék meg, kérvényeket mindenkitől vegyen át, az egyes emberek jelentőségéről a melléjük adott Kempelen tanácsos fogja őket tájékoztatni, s különben a főhercegnő gyakorolja magát szorgalmasan a latin és magyar nyelvben, hogy „az emberekkel legalább néhány szót válthasson". (Idézett munka 4: 506–507.) A magyarországi viszonyokban teljesen otthonos, a helytartói pár mellé bizalmi állásba rendelt Kempelen tanácsos nem volt más, mint a híres Kempelen Farkas (1734–1804), a sokoldalú tudós és feltaláló, akinek nevéhez egyebek között egy beszédutánzó gép és egy sakkozó gép feltalálása, valamint a budai várban levő karmelita templom Várszínházzá való átalakítása fűződik.

Albertfalvának és nevének keletkezéstörténetét a ráckevei uradalom birtoklástörténete felől közelíthetjük meg. Az uradalmat 1722-ben a törökök felett fényes diadalokat arató Savoyai Jenő herceg vásárolta meg. Halála után III. Károly özvegyének, Erzsébetnek lett a birtoka. Erzsébet halálát követően Mária Terézia magának tartotta fenn az uradalmat, és kezelését a magyar kamarára bízta. 1780-ban a királynő leánya, Mária Krisztina lett a birtokos. A főhercegnőnek 1798-ban bekövetkezett halála után az uradalom férjének, Albert Kázmér Ágost hercegnek a kezére került, majd ennek halála után visszaszállt a királyi családra. A ráckevei uradalom tartozéka volt a Duna jobb partján elterülő Promontor (későbbi nevén Budafok) is. A 19. század elején elhatározták a promontori zsellértelep északi irányban való bővítését. Ezért 1819-ben a birtokos Albert Kázmér Ágost herceg 50 házhelyet jelölt ki ezen a területen. Az első telepe-

sek római katolikus vallású birodalmi németek voltak, akik főképpen a műasztalos ipart honosították meg. A kialakuló, még csak egy főutcából álló falu 1828-ban elszakadt anyaközségétől, Promontortól, és önálló helységgé vált. Albert Kázmér Ágost 1822. évi halála után a falut az ő emlékére magyarul *Albertfalvá*-nak, németül *Sachsenfeld*-nek (tulajdonképpen: 'Szászmező') nevezték el. A település önállósága 1950. január 1-jével szűnt meg. Azóta Budapest főváros XI. kerületének délkeleti városrészét jelöli az *Albertfalva* név.

A teljesség kedvéért megemlítem, hogy a történelmi Magyarországon a Promontortól önállósult Albertfalván kívül két másik helység is viselte ezt a nevet. Az egyik a dél-baranyai Drávaszögben levő Pélmonostortól (Beli manastir) délkeletre fekszik; 1814-ben alapították *Albertsdorf* néven, amelyet később a magyar *Abertfalva* ~ *Albertfalu* névalak váltott fel. Ma Horvátországnak szerb megszállás alatti falva *Grabovac* (tulajdonképpen: 'Gyertyános') néven. A másik *Albertfalva* 1828-ban tűnt fel valahol Torontál megyében. További sorsa ismeretlen.

Albert Kázmér Ágost értékes tevékenységet fejtett ki Moson vármegyében is. Modernizálta a magyaróvári uradalmat, amely felesége, Mária Krisztina főhercegnő hozományaként került birtokába. 1818-ban Bécsben kelt alapítólevelével Magyaróváron magán gazdasági tanintézetet létesített, amelynek minden költségét ő viselte, de amely mindenki számára nyitva állott. Az oktatás részben latin, utóbb német nyelven folyt. A magyar kormány 1869-ben vette át az intézetet *m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet* néven, amely 1874-ben *m. kir. gazdasági akadémia* címet kapott. Az 1884–85. tanévtől fogva a tanítási nyelv kizárólagosan a magyar lett. Az iskola mai jogutódja a Pannon Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Kara (Mosonmagyaróvár, Vár u. 2.).

A Moson megyei Féltorony (Trianon óta Halbturn, Ausztria) belterületétől keletre a 19. század első felében egy uradalmi major épült, amely a birtokos Albert Kázmér Ágost herceg tiszteletére és emlékére a német *Albrecht-Kasimir* nevet kapta. Az elnevezés idővel *Albertkázmérpusztá*-ra magyarosodott. A Trianont követő határmegállapítás során Albertkázmérpusztát Magyarországon hagyták, elválasztva Ausztriához került anyaközségétől, Féltoronytól. Magyaróvár külterületéhez csatolták. Jelenleg Várbalog külterületi lakott helye. Nevezetessége szép kápolnája. Albertkázmérpuszta korábban

az osztrák határ közvetlen közelsége miatt nem helybeliek által nem volt látogatható. 1897-ben felavatott neogót stílusú kápolnája kedvéért újabban szívesen látogatják, főleg Ausztriából. Tőlünk Mosonmagyaróvár felől érhető el legkényelmesebben.

A műpártolásáról közismert Albert Kázmér Ágost 1795-ben megvetette alapjait egy páratlanul gazdag rajz- és metszetgyűjteménynek, a róla elnevezett mai bécsi Albertinának (Graphische Sammlung Albertina. Bécs I. Augustinerstraße 1.). A múzeum egyik termében látható az alapító Albert Kázmér Ágost herceg márványból készült mellszobra. A kb. 26 000 eredeti rajzból álló rajzgyűjteményben a legértékesebb rész a világhírű Dürer-sorozat (145 rajz). Ismeretes, hogy a nürnbergi Albrecht Dürernek (1741–1528), a legnagyobb német festőnek és grafikusnak az ősei Magyarországon, a Gyula környékén fekvő Ajtóson élnek. Erre utal a család német neve is, amely a magyar *Ajtós* fordítása. Albertina metszetgyűjteményében mintegy 600 000 fa-, réz- stb. metszet található, köztük a leghíresebb Dürer és Rembrandt lapok.

Magyarországi helytartósága idején Albert Kázmér Ágost herceg felesége, Mária Krisztina főhercegnő is részt vett a magyar közéletben. Jórészt neki volt köszönhető a budai Várhegytől nyugatra elterülő szántók, szőlők, kaszálók stb. betelepítése és városiasítása. E terület ugyanis a 18. század utolsó harmadáig katonai várvédelmi övezetnek (glacis) számított, ahol tilos volt a szilárd anyagokból való építkezés. Idővel, nagyrészt Mária Krisztina főhercegnő hathatós közbenjárására, az építkezési tilalmat feloldották. Hálából a fejlődésnek induló területet *Krisztinaváros*-nak nevezték el, így örökítve meg a főhercegnő emlékét. Ugyancsak reá emlékeztet a *Krisztina körút* és a *Krisztina tér* neve is.

Azt szokták mondani, egy ember akkor hal meg igazán, ha nevét nem emlegetik többé, ha műveit elfelejtik. Ám ez esetben a települések, intézmények névadói halhatatlanok, hiszen nevük szüntelenül közszájon forog. Albert Kázmér Ágost szász-tescheni herceg emléke sem halványul el mindaddig, amíg fennáll *Albertfalva* és *Albertkázmérpuszta*, amíg érdeklődők gyönyörködnek a bécsi *Albertina* művészeti kincseiben, amíg Magyaróváron mezőgazdasági tudnivalókat oktatnak a fiataloknak. A budai polgárság részéről felesége, Mária Krisztina főhercegnő iránt érzett hála és tisztelet a *Krisztinaváros* nevet vitte rá a magyar főváros térképére, az özvegyi kegyelet

pedig az egyetemes művészettörténet egyik remekműve, a „Grabmal der Erzherzogin Maria Christina" elkészíttetésével örökítette meg a főhercegnő személyét és nevét a bécsi augusztinusok templomában.

Szép volna, ha a mai Albertfalva igényes polgáraiban tudatossá válnának azok a szellemi és erkölcsi értékek, amelyeket településük névadójának példája közvetít feléjük, s amelyeket tisztelni és ápolni érdemes. Kapcsolatot lehetne keresni azokkal a fentebb említett helyekkel, egyházi és világi intézményekkel, amelyek magukon viselik Albert Kázmér Ágost és hitvese életének, tevékenységének nyomait. Látogatásokat lehetne szervezni e helyek megismerésére, nem hagyva ki a szászországi Moritzburg vadászkastélyt, a herceg szülőhelyét sem, ahol gazdag barokk múzeum működik.

Névadója személyén keresztül Albertfalva szervesen beletartozik egy több országot átölelő művelődési tájegységbe. Albertfalva mai polgárainak érdemes minél alaposabban elmélyülniük e művelődési tájegység részleteinek tanulmányozásában, mert ez úton is szélesíthetik látókörüket, gazdagíthatják történeti ismereteiket, és a múlt nemes hagyományaihoz méltó új vállalásokra, jövőt szolgáló tettekre lelkesülhetnek.

Dr. Kiss Lajos

* * *

KÖSZÖNŐLEVÉL

Az egyházközség Karitász munkacsoportja a hajléktalanok nevében, ezúton köszöni a kedves hívek eddig nyújtott segítségét a takarók és pokrócok gyűjtésében.

Ezzel az értesítéssel beszünteti a gyűjtést.

Begyűjtöttünk:

12 db pokrócot
22 db paplant
39 db télikabátot

A jövőben is kérjük nagylelkű segítségüket.

A Holt-tenger vidékén

Elérkeztünk itt tartózkodásunk hetedik napjához. Még bennünk munkálkodik a tegnap délutáni élmény: Betlehem. Ma azonban új érdekességek várnak ránk, ezek inkább történeti, mint zarándoklati jellegűek. Természetesen az ilyenek megismerése is nagyon lényeges. Ez a mai pedig különleges is : a Holt-tenger vidékére látogatunk.

Korán indulunk nemcsak azért, hogy a napba beleférjen a gazdag program, hanem azért is, mert a meglátogatandó helyek igen közkedveltek, sok turista keresi fel azokat, és egyikünk sem szándékozik kevés idejéből sorban állással fecsérelni időt. Már 8 óra előtt a buszon vagyunk, és haladunk kifelé Jeruzsálemből azon az úton, amelyiken három nappal ezelőtt a Városba érkeztünk. Nem messze Jeruzsálemtől az út merőlegesen válik ketté: észak felé Jerikó, dél felé pedig a Holt-tenger fekszik. Mi most délnek fordulunk.

Már ahogy elhagytuk Jeruzsálemet, a Júdeai sivatagban haladunk. Ahogy délnek fordulunk úgy válik a kősivatag egyre „holdbélibb" tájjá. Nemsokára balra feltűnik a Jordán folyó azután a Holt-tenger, ez itt természetes határ Jordániával. Igen jó minőségű úton haladunk, amit a jordániaiak építettek, és a hat napos háború után került izraeli fennhatóság alá. A vidék nem túl barátságos. Jobbra a kősivatag, balra a víz, de mindenütt katonai állások felfegyverkezve. Az is látszik, hogy ez a vidék nem éppen a béke szigete.

Jobbra magas sziklák tűnnek fel, századunk régészeti felfedezéseinek egyik (ha nem a) leghíresebb helyszíne: Qumran. Itt találták meg a negyvenes évek második felében a híres holt-tengeri tekercseket.

A tekercsek felfedezése – akárcsak annyi más felfedezés – a véletlennek köszönhető: beduin törzsek terelgették erre nyájaikat, amikor egyikük elhagyva az ösvényt a sziklákon lefelé kezdett mászni. Nemsokára egy barlang nyílását látta meg. Úgy gondolta, lehet hogy kincset rejt a barlang. Bemenni ugyan nem mert, de egy követ (van belőle itt éppen elég), behajított a nyíláson. A kő puffanása helyett azonban összetörő cserépedények zaja hallatszott.

Bemászott a barlangba, és ott szabályosan elhelyezett cserépkorsókat talált, épp olyanokat, amelyekben a szent tekercseket szokták tárolni. Úgy gondolta, hogy a talált tekercsek, amelyeken írás is volt, megérnek valamennyit. Elvitte tehát egy régiségekkel foglalkozó orgazdához, akinek becsületes foglalkozása cipész volt. Az orgazdára azért volt szükség, hogy némi pénzhez jusson. Ugyanis az uralmon lévő angolok minden régiségre

lecsaptak, elvették, a megtaláló nem kapott jutalmat. A régiség pedig gyakorlatilag ingyen Angliába vándorolt, mint annyi csodálatos műkincs az évszázadok folyamán.

Így került elő az első néhány tekercs, amelyre zsidó, keresztény és muzulmán régészek, ill. szerzetesek is felfigyeltek Hamarosan tudományos alapon kezdődött meg a kutatás és ma már közel nyolcszáz tekercsről tudunk. Ennek jelentős részének tartalma ismert (zömmel ószövetségi könyvek), de igen sok tartalmát még nem publikálták. Ennek a találgatások szerint több oka is lehet, de a legvalószínűbb, hogy azok állapota még nem tette lehetővé tartalmuk megismerését. Míg a sivatagi barlang tökéletes klímát biztosított, a „felfedezett" tekercsek egy része az emberi butaság és nemtörődömség miatt szinte a megsemmisülés határán van.

Miért olyan fontosak ezek a tekercsek? Olyan bibliai szövegeket tartalmaznak, amelyeknek ezelőtti legrégibb kézirata is csak évszázadokkal későbbi leletként van meg. A holt-tengeri tekercsekkel összehasonlítva megállapították, hogy a ma ismert szövegekhez képest gyakorlatilag nincs különbség.

A tekercsek Krisztus Urunk korábói származnak (+/- egy évszázad) és az esszénus szekta készítette őket. Ez a szekta Jézus idejében is létezett, közösségük kizárólag férfiakból állott, és szinte szerzetesi jellegű volt

A jobb állapotú tekercsek ma megtekinthetők Jeruzsálemben az Izrael múzeumban. Itt felépítették a „Könyvek szentélyét". Kettős célt szolgál: kiállítóhelye a jobb állapotú tekercseknek és tároló helye a még meglévőknek. A helyiség klímatizált és a páratartalom is pontosan szabályozott. Az épületrész maga olyan, mint egy hatalmas tóratartó. Hófehér külső kupoláját állandóan permetező víz hűti. A termek belülről is lenyűgözőek, itt is a tóratartó formája uralkodik. Az üvegszekrényekben kiterítve a jó állapotban lévő néhány tekercs. Ha valaki tudja a mai héber nyelvet és tud olvasni, ezeket a tekercseket is el tudja olvasni.

Lassan elhagyjuk Qumran vidékét és viszonylag sík terepen haladunk tovább. A távolban kisebb-nagyobb települések: amelyek üde zöldek, azok zsidó települések (mert locsolnak, általában csöpögtető módszerrel), a kopárabbak arab települések, mert ott nem alkalmazzák ezt a termesztési módszert.

Jobbra távolabb egy furcsa alakú magas hegy emelkedik ki, tetején egy erődítménnyel. Ez a Maszada.

A Maszada a zsidó történelem egyik fontos állomása. Nem messze a Holt-tengertől található ez a különleges hegy, melynek oldalai majdnem merőlegesen állnak, mintha csak késsel faragták volna ki őket. Ennek tetejére épült a Maszada nevű erődítmény és palotaegyüttes. Nagy Heródes építtette, s benne található a kor egyik lenyűgözően szép palotája, amely minden földi jóval el volt látva: fényűzés, pompa, fürdők, szauna stb.

Akkoriban e terület Róma fennhatósága alatt állt, így az uralkodóhoz gyakran érkeztek a római vezetők, később császárok megbízottjai. Heródes is tudta, hogy nem mindig megy minden úgy, ahogy a rómaiak szeretnék, ezért néha időre volt szüksége, hogy mindent elrendezzen, és csak utána fogadja a küldöttet. A rómait tehát a Maszadába kísérték, ahol ellátták őt minden földi jóval, hogy addig is elfoglalja magát, mire a király (Heródes) fogadja őt. Mire minden elrendeződött, megérkezett Heródes, és ha a római kívánta, most már lehetett Jeruzsálembe menni, ott már minden rendben volt.

Nagy Heródes után 4 felé osztották fel a provinciát, és így a Maszada is elvesztette központi jelentőségét. A zelóták telepedtek le itt, és így lassan a Róma elleni felkelés központja lett. Kr.u. 66-ban innen indult el a felkelés a rómaiak ellen. Az eredményt ismerjük. Néhány évi harc után Róma „rendet" teremtett. Titus elfoglalta Jeruzsálemet és lerombolta a Templomot. Hamarosan az egész provinciában Róma volt az úr. Csak Maszada dacolt. A zelóták és hozzájuk csatlakozva esszénusok vették be magukat ebbe a szinte bevehetetlen erődbe. 73-ban Flavius Silva tizedik légiója ostrom alá fogta az erődöt. Az ostrom három évig tartott, de nem tudták a védőket kiéheztetni. Láttuk mi is a hatalmas élelmiszer-raktárat, amelybe többéves tartalékot halmoztak fel a zelóták. Végül is töltést építettek a rómaiak és azon át jutottak be az erődbe. De ott csak holttesteket találtak, mert a zsidók inkább a halált választották, mint a megszálló sereg bosszúját. 10 embert választottak maguk közül, akik mindenkit lemészároltak – nőket és gyerekeket is –, majd egymást is kivégezve az utolsók öngyilkosok lettek.

Az erődbe ma függővasúttal lehet feljutni gyorsan és kényelmesen. Fel lehet persze menni azon a szerpentinen is, amit a rómaiak építettek, de ez elég merész vállalkozás. Előttünk ért fel néhány német fiatal, és a hatalmas melegtől lihegve, szinte magukon kívül kapkodták a levegőt. Nem tudom megérte-e?

Az erőd feltárása az ötvenes években kezdődött, és meglepő módon igen sok ép épületet találtak. Ilyen a zsinagóga, a Heródes palota egyes részei, a szauna és a fürdő. Az erődből remek kilátás nyílik a „földszint"-re, ahol a távolban a Holt-tenger fekszik, a másik oldalon pedig láthatók a római tábor körvonalai. Rekkenő a hőség, árnyék pedig sehol. Lassan körbejárjuk az erődöt (akkorának saccolom, mint az egri vár), és a függővasúttal lemegyünk a kiinduló helyre. Buszra szállunk és most már irány a Holt-tenger.

A Holt-tenger, mint annyi minden ezen a vidéken, egyedülálló a maga nemében. Holtnak nevezik, mert nincs benne élet, csak a Jordán folyó táplálja, és a nagy kipárolgás miatt egyre kisebb lesz. Ettől van az, hogy a víz sókoncentrátuma eléri a 25%-ot, ami többszöröse a normál tengereké-

nek. Itt az úszni nem tudók is bátran bemehetnek a mélyvízbe, mert nem lehet elmerülni. Csak lebeg az ember a felszínen, mintha gumicsónakban ülne. Hasra fordultam, és megkíséreltem úszni, de nem tudtam. Ahogy tempózni kezdene az ember, a lába is a felszínre emelkedik, az arca pedig beleborul a vízbe. Kortyolni a tengervízből sem kellemes, itt viszont kifejezetten kellemetlen: iszonyúan sós és nagyon keserű is. Ha az emberen van valahol kisebb seb vagy karcolás, a só hamarosan tudatja vele, meglehetősen csípős módon. Ha kimegyünk a vízből, azonnal le kell zuhanyozni, mert a só hamarosan kiüt a testünkön, és igencsak kellemetlen. A strandokon mindenütt sok a szabad zuhanyozó, amit e célra igénybe lehet venni. Persze a zuhanyvíz sem igazán édesvíz, de a tengerhez képest lényegesen kellemesebb. Nem olyan sós, de ugyanolyan keserű.

Mi vonzza hát az embereket ide? Sokakat, mint minket is, a kíváncsiság, a különös megismerése, hiszen ez a föld legmélyebben fekvő helye kb. 400 méterrel a tenger színe alatt. Másokat a tenger gyógyító ereje vonz. A víz különleges összetétele sok nyavalyára ad enyhet. A másik különlegesség az iszap, amellyel az emberek összekenik magukat, s mint a pásztorjátékok Menyhért királya sétálgatnak, itt-ott kilátszik fehér bőrük. Ennek az iszapnak is orvosilag igazolt gyógyító ereje van. E vidéken a levegő oxigéntartalma mintegy 15%-kal meghaladja a Földközi-tenger vidékének szokásos szintjét. És akkor még nem is hasonlítjuk a nagyvárosok szennyezett, koszos levegőjéhez! E körülmények a sok betegség közül leginkább a bőr- és a légúti betegségekre vannak jó hatással.

A parton szebbnél szebb (és drágábbnál drágább) szállodák és gyógyüdülők. Nem kell nagy nyomozói tehetség, hogy hamar belássuk, nem a mi pénztárcánkhoz méretezték azokat. Azért egy kis presszószerűségben megiszunk egy jegeskávét (potom 2 dollár egy adag), sétálunk a szikrázó napsütésben (vagy 45 fokban). Különleges sóalakzatok láthatók mindenütt, ezekben még idefelé is gyönyörködhetünk a busz ablakából.

Halott-e a Holt-tenger? A szó biológiai értelmében nincs benne élet, de ha az ember nem teszi tönkre (mint azt általában tenni szokta), az emberi oldalról „élő" lehet. Hallottuk, tervezik, hogy összekötik a Földközi tengerrel egy csatornán át, hogy a nagy párolgás miatt végleg ne „haljon" meg a Holt-tenger. Persze ez ma még csak terv. Sokan ellenzik, hogy ezáltal megszűnik a vidék egyedülállósága, károsan hathat a gyógyító körülményekre stb. Nem tudom, lesz-e belőle valami. Persze nagyon sokba kerül, és ha egyenesen építenék, az áthaladna a Gázai övezeten, és ott most a politikai helyzet nem biztos, hogy megengedi ennek megvalósulását.

Indulunk haza (azaz Jeruzsálembe). Megint eltelt egy élményekkel teli nap. Köszönjük, hogy láthattuk, Deo gratias!

Madaras Gábor

ÖVEGES JÓZSEF EMLÉKE ALBERTFALVÁN IS ÉL...

Ki ne hallott volna már Öveges Józsefről, a piarista papról, a kiváló tudósról, a nagy pedagógusról, a népszerű előadóról? Nos, bizonyára sokan, de arról már kevesebben tudnak, hogy miért foglalkozunk vele éppen most és éppen itt, Albertfalván.

Az időbeli aktualitást az adja, hogy Öveges tanár úr 1995. november 10-én lett volna százéves. A tartalmi kapcsolatot pedig az nyújtja, hogy az ALBERTFALVI HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY ÉS ISKOLAMÚZEUM vállalta magára, hogy megalakítsa az ÖVEGES-TANÍTVÁNYOK BARÁTI KÖRÉT e jubileum tiszteletére.

Az alapító tagok azok köréből kerültek ki, akik 1952-ben végeztek a Budapesti Pedagógiai Főiskola matematika-fizika szakán és Öveges tanár úr tanítványai lehettek. Az alakuló összejövetel 1996. február 9-én volt a múzeumban, ahol felidéztük az elmúlt 44 év történéseit, a főiskolai élményeket, a tanítási órákat, gyakorlatokat, tanítási próbálkozásokat, kirándulásokat stb.

E sorok írója is e tanítványok köréből került ki, és büszke lesz arra élete végéig, hogy a tanár úr tanítványa lehetett. Arra, hogy tőle tanulhatott következetességet, kitartást, a fizika megszeretését, áldozatvállalást az igaz ügy érdekében, pedagógiát, a tanultak átadásának képességét, bizalmat a tenni akarók iránt stb.

Kerületünkben 30 évig lehettem kerületi fizika munkaközösségvezetője a fizika szakos tanároknak, eközben négy évig fővárosi fizika szakfelügyelő, valamint 28 évig Albertfalván iskolaigazgató voltam. Az utóbbi 20 évben a Budapesti Ismeretterjesztő Társulat (TIT) felkérésére irányítom a fizika feladatmegoldó versenyt és így az általam készített fizika feladatok eljutnak az ország minden általános iskolájába, sőt, az utóbbi időben az országhatáron kívülre is. Iskolám, a Petőfi Sándor Általános Iskola továbbképző központja volt a kerület fizika szakos tanárainak. Az iskola fizika előadójának falán Öveges József olajfestménye függött és függ ma is, melyet Sajtos Gyula festett, aki szintén ezen iskola rajztanára volt. Józsi bácsi képe azt igyekezett sugallni, hogy azok, akik ott megfordultak, igyekezzenek minél több olyan tulajdonságot elsajátítani, melyek Öveges eszmei hagyatékának alkotóelemei. Mi, akik találkoztunk és

a jövőben is találkozni szeretnénk, e tulajdonságokkal rendelkeztünk, amikor 1952-ben elhagytuk a Főiskolát és szétszéledtünk az ország szinte minden zugába. Tetteinkkel, cselekedeteinkkel igyekeztünk megvalósítani az övegesi elképzeléseket, melyek a világ megismerésére, a természettudományi ismeretek fontosságára, az együttélés szabályaira, a mások megbecsülésére és szeretetére, az alkalmazkodó képesség fontosságára vonatkoztak.

A centenáriumi ünnepségek egyikén, ahová mint Öveges-tanítvány kaptam meghívást, felkértek arra, beszéljek arról, mint tanítvány milyen benyomások értek, amikor a tanár úrral megismerkedtem. itt elmondhattam, hogy 1950 szeptemberének első napjaiban léptem át először a főiskola fizika tanszékének küszöbét. Egy barna köpenyes, svájcisapkás öregúrral találkoztam, és azon kérdésemre, hol találom Öveges tanár urat, az volt a válasza: „Én vónék az, fiam!" Láthatta meglepetésemet, de folytatta fizika eszközeinek törölgetését. Utólag vallotta be, kíváncsi volt arra, hogyan találom fel magamat e furcsa helyzetben. Úgy látszik, feltaláltam magamat, mert ettől a perctől kezdve kedvelt tanítványa lettem a jó tanulók közé sorolt be, bizalmas dolgokat bízott rám, és mindig számíthatott segítségemre, iránta érzett odaadásomra. A vizsgák során nála nem lehetett megbukni. Nem egy hallgatót küldött haza a vizsgáról, és rendelt vissza néhány nap múlva, mondván: menjen haza, tudja meg, hogy mit nem tud, és ha megtanulta, jöjjön vissza, mert akkor már eredményesen le fog tudni vizsgázni. Így is történt. Mindenkiből ki tudta varázsolni azt a minimumot, ami eredményre vezetett. Sokat kirándult velünk a főiskolai évek alatt, de ott is a természet szeretetére, annak megismerésére hívta fel figyelmünket. Belénk oltotta, hogy irtsuk ki a krétafizikát az iskolákból, állandóan kísérletezzünk, mert csak így lehet felkelteni a tanulók figyelmét, így lehet lekötni tanítványainkat. Arra a felvetésre, mit csináljon az ember, ha nincs fizika szertár, nincsenek eszközök, a válasza az volt: egy jó fizika tanár mindaddig tud kísérletezni, amíg szemétdombot talál az iskola környékén. Ő sem a tanszergyár eszközeit használta elsősorban, hanem a maga által készített eszközökkel mutatta be azóta már legendássá vált kísérleteit. Azokra a tanítványaira volt büszke, akik nem a Fővárosban, hanem vidéken kívántak elhelyezkedni a Főiskola elvégzése után. Vidékszeretete arra volt visszavezethető, hogy ő

maga is vidéki gyerek volt, s büszkén beszélt mindig libapásztorkodási tevékenységéről.

A főiskola elvégzése után rövid időre váltunk el, mert első vidéki munkahelyemről a főváros egyik katonai főiskolájára kerültem polgári tanárnak. Másfél évi tevékenységem után – politikai okokból – eltanácsoltak. Soha nem fogom már megtudni, hogy ezt kitől tudta meg, de másnap értesítést kaptam tőle, hogy menjek be hozzá a tanszékre. Itt felajánlotta, hogy foglaljam el a főiskola egyik gyakorló iskolájában a fizika szakos állást, mert hirtelen meghalt az ott tanító kolléga. Csodálkozásomra azt mondta: „Figyeljen ide, édes fiam, ha én oda egy több év gyakorlattal rendelkező nevelőt hozok, annak el kell mondanom, hogy mit kell csinálni. Magának nem kell mondanom semmit, mert maga azt fogja ott csinálni, amit magával csináltak két évvel ezelőtt főiskolás korában." Így is történt, csupán az volt a probléma, hogy ötéves gyakorlat kellete ahhoz, hogy valaki gyakorlóiskolában tanítson. Józsi bácsinak ez sem jelentett akadályt. Külön miniszteri engedélyt szerzett, amivel taníthattam. Nem telt el három hónap, amikor közölte velem, hogy országos bemutatót kell tartanom fizikából. Napokon keresztül nem aludtam az izgalomtól, de Neki nem tudtam nemet mondani. Gondoltam, ha Ő bízik bennem, akkor megteszem. A tanítás sikerült, utána bejött hozzám a fizika szertárba és azt mondta: „Nem csalódtam magában, ides fiam!" E mondata egész pályámon végigkísért. Bízni az emberekben és önmagamban, s ha jó ügyet szolgál valaki, annak előbb-utóbb meg is lesz a jutalma. Én megkaptam e jutalmat, pályafutásom alatt számos erkölcsi és anyagi megtiszteltetésben volt részem. a legnagyobb sikernek mégis az számított, hogy végig úgy éreztem, tanítványaim szeretik a fizikát.

Öveges tanár úrnak volt egy kiemelkedően nagy gondolata. Ha ő egyszer oktatási miniszter lenne, szobrot állítana minden olyan embernek, akik előbbre vitték az emberiséget felfedezéseikkel, találmányaikkal. Azonban e szobrok talán nem lennének egyforma magasak. Aki többet adott az emberiségnek az nagyobb, aki kevesebbet az alacsonyabb szobrot kapna. Kérdésünkre, érdeklődésünkre elmondta, hogy ő Faraday-nek állíttatná a legmagasabb szobrot. Neki, az indukció feltalálójának köszönheti ugyanis az emberiség, hogy ma nem fáklyával, hanem villannyal világít, és nem lóháton közlekedik, hanem villamossal. Ha ez a képzeletbeli miniszter meg-

kérdezne minket, akik megjelentünk ezen a találkozón, egybehangzóan azt mondanánk, mi igen magas szobrot állítanánk Öveges Józsefnek, mert igen sok olyan tulajdonságot alakított ki tanítványaiban, melyek nélkül egy pedagógus, ráadásul, ha fizikus is az illető, nem élhetne meg ezen a szép pályán. Tanítványaink megbecsülését, tiszteletét csak így lehetett megszerezni. csak ez segíthetett át sokunkat e pálya nehézségein, az ő tanítása eredményezhette azt, hogy több évtizeden keresztül szolgálhattuk e szent ügyet.

Beleznay Andor
ny. iskolaigazgató

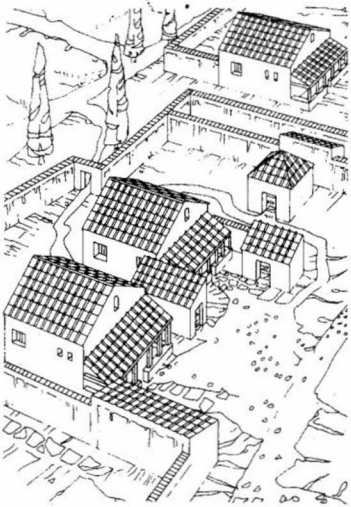

Részlet a római településből (Rekonstrukció)

Rómaiak Albertfalván
A régebbi és a legújabb ásatások eredményei

A Szentírásból is jól ismert Augusztus császár – aki Kr.e. 27-től Kr.u. 14-ig uralkodott – a Római Birodalom területét Krisztus születése körüli évtizedekben a Duna vonaláig terjesztette ki. Pannónia provincia nagyjából a mai Magyarország dunántúli területét foglalta el a Dráva–Száva közével, a Lajta vidékével együtt. A római hódítók az új provinciában pannon és kelta őslakosságot találtak.

A mai Budapest területén a kelta eraviszkusz törzsek központi telepe a Gellérthegy déli lankáin húzódott. Tiberius császár (uralkodott Kr.u. 14-től Kr.u. 37-ig) idejében, a római kormányzat politikai okokból az eraviszkuszokat a Gellérthegyről Aquincumba és a mai Albertfalva területére telepítette.

A Duna partján, a mai Albertfalva területén a rómaiak később tábort alapítottak, melyet falusi jellegű polgári település (vicus) övezett. E település határai: északon nagyjából a Mezőkövesd út, nyugaton a mai vasútvonal, délen az elmúlt években felszámolt albertfalvi temető, keleten pedig a Duna. A telep eredeti latin nevét nem ismerjük.

Az 1940-es évek elején kerültek elő az első római kori falmaradványok árvízvédelmi földmunkák során a mai Hunyadi János út két oldalán. Ezt követően több évtizeden keresztül a Budapesti Történeti Múzeum szakembere, dr. Nagy Tibor régész vezette Albertfalván az ásatásokat. Kutatásainak eredményei Albertfalva római kori jelentőségére hívták fel a figyelmet.

Ezeknek az első ásatásoknak az eredményei alapján valószínűsíthető, hogy a mai Albertfalva területének katonai megszállása egy 500 főből álló lovascsapattal I. Claudius császár (uralkodott Kr.u. 41–54) idejében történt. Ugyanis ez a terület – Aquincum és Nagytétény között – a Római Birodalom pannóniai határszakaszának egyik fontos pontja volt. Ezért aztán tábor épült itt, amely jelentős stratégiai szerepet töltött be.

A Duna jobb oldalát Kr.u. a 90-es évekig három lovasalakulat őrizte, egyik táborhelyük a mai Óbudán levő Bem-téren, a másik pedig a mai Albertfalva területén volt.

Az albertfalvi segédcsapat tábor (auxiliaris) 500 fős lovascsapat „ala" tartózkodására volt alkalmas. Ez az **első tábor** 166 x 190 méter nagyságú palánktábor volt, tornyokkal és kettős sáncárokkal látták el. A Duna másik oldalán, a mai Pest területén a szarmaták támadásai miatt a tábor többször elpusztult, ám mindig újjáépült.

Traianus császár uralkodása (Kr.u. 98-től Kr.u. 117-ig) idejében a hadiutat (limes) a mai Budapest területén a sűrűn ismétlődő barbár támadások miatt táborokkal és sűrű őrtorony hálózattal erősítették meg. Így Albertfalván is az eredetileg föld-faszerkezetű katonai tábort kőalapozással építik újjá. A történeti és régészeti adatok szerint Kr.u. 110-ben idehelyezik az „ala I. Falvia Britannica milliaria" nevű lovasezredet a tábor katonai megerősítésére.

Az új, **második katonai tábor** mérete: 190 x 210 m volt. A feltárások során napvilágra kerültek a tábor védművei: vizesárkok, kapuk, tornyok. Az alaprajza is ismert: sarkai lekerekítettek voltak. A megnövekedett területű táborban 1000 fős lovas segédcsapat állomásozott. A tábor belsejében az úthálózat több szakaszát is kiásták. A belső épületek közül ismerjük a központi és parancsnoki épületet, megtalálták a kaszárnyák és a kórház maradványait is. Kr.u. 178-ban az épületek ismét megrongálódtak a háborúk során, de a II. század végén még helyreállították azokat. A Kr.u. 269–270-es években egy nagyobb barbár betörés – roxolán támadás – során a tábor és környéke leégett. Többé nem is épült újjá.

Az albertfalvi katonai tábort körülvevő **polgári telep** (vicus) 720.000 négyzetméternyi területet foglalt el. Aquincum után ez a legnagyobb összefüggő római település a mai Budapest területén. Lakói: többségükben veteránok (leszerelt katonák), akik a családjukkal együtt éltek itt a különböző városokból idetelepült kereskedőkkel és iparosokkal együtt. Eleinte félig földbemélyített cölöpszerkezetű házakban laktak, azonban Kr.u. II. században már itt is általánossá vált a kőépítkezés. A tábortól nyugatra, a vasúti töltés közelében feltárták Hilarus mester fazekasműhelyét. A római telep északi részén – a mai ipartelep területén – akkor is ipari műhelyek működtek, közöttük egy tímár és két fémfeldolgozó műhely. Az ásatások során fürdőt, szentélyeket, gazdasági jellegű épületeket és egy útállomás maradványát is kibontották. A tábortól délre, légfűtéses, több helyiséges, középfolyosóval ellátott tornácos lakóépületek álltak. A lakóházak padozatát agyagból vagy terrazzoból, azaz

téglaporból kevert habarcsból készítették. A falakat belülről egyszínű vagy színes geometrikus ill. figurális falfestmények borították. A lakóépületeken kívül még hozzátartozó kutakat és gazdasági jellegű épületeket is találtak a kutatók. A lakosság agyagból tapasztott kemencét és főzőtűzhelyet használt.

A nagyon gazdag leletanyagból a kerámia, bronz és üvegleletek a legértékesebbek. Itt kell megemlítenünk és bemutatnunk egy bronzból készült katonai elbocsátó okmányt (diploma), mely C. Octavianus V... tulajdona volt Kr.u. 139-ben. A katonai diploma mesés leletnek számít még ma is. Sűrűn vésett feliratából ismerjük meg a veterán nevét, származását, katonai pályafutásának színtereit is. Mindezek értékes csapattörténeti információkat nyújtanak az utókor számára. Az albertfalvi katonai diploma ma a BTM Aquincumi Múzeum jelenlegi kiállításán látható.

A mai Albertfalva területén is, mint a római birodalomban sok helyen, a katonai táboron és az azt körülövező telepen kívül, az utak mellé temetkeztek. Faragott sírkövek, sírszobrok is előkerültek, melyek ma a Nemzeti Múzeum és a BTM Aquincumi Múzeum gyűjteményében találhatók.

Tekintettel az albertfalvi terület történeti-régészeti jelentőségére, a Művelődésügyi Minisztérium 1955-ben ezt régészetileg védett területté minősítette. Később az Országos Műemléki Felügyelőség 1973. évi határozatával már műemlékileg is védett területté nyilvánította az albertfalvi katonai tábort és környékét.

Dr. Nagy Tibor ásatásai után a hetvenes évek közepétől folyó beruházások, közművesítések, útépítések újabb lehetőségeket adtak a Budapesti Történeti Múzeumnak, hogy Albertfalván ismét régészeti kutatásokat folytasson. 1990-től a 6-os főút új nyomvonalon való vezetése ismét szükségessé tette az ásatások felújítását. E szakmai munkák új eredményeiről a következő számunkban adunk tájékoztatást.

Dr. Szirmai Krisztina
régész, BTM Aquincumi Múzeum

Néhány kérdés a honfoglaló magyarság európai beilleszkedéséről

Nagyon sok kérdést felvet a magyarság beilleszkedése az európai keretekbe. Miért történt meg ilyen gyorsan, hogy tudtunk fennmaradni, miért nem olvadtunk be, amikor pedig a hunokkal, avarokkal is ez történt. A következőkben áttekintünk néhány olyan lehetőséget, amely talán segít feleletet adni ezekre a kérdésekre.

Kezdjük a vallás problémakörével. A tanult kép, a pogány magyarság néhány évtized alatt kereszténnyé válik. Ha ez így, előzmények nélkül történt volna, csoda lenne, hogyha a legalább részben erővel térített nép nem veszítette volna el kultúráját, társadalmi hagyományait, gyökereit. A valóság nyilvánvalóan árnyaltabb. Először is az ősmagyarok a kazár birodalom fennhatósága alatt mindhárom nagy, ún. monoteista vallással meg kellett, hogy ismerkedjenek. Hiszen a kazár nemesség nagy része zsidó, a köznép pedig részben keresztény és mohamedán volt. A honfoglalás után arról lehetett inkább szó, hogy általánossá vált a kereszténység. Ezt az átmenetet, illetve kiteljesedést nagyban segítette (és megmagyarázza a zökkenőmentességet) az itt talált avar rokonnépek keresztény hite, és a körüllakó szlávok vallásossága. Első uralkodóink legnagyobb tette inkább az lehetett, hogy a latin kereszténységet választották az akkor már a politika alá rendelt bizáncival szemben. Ez nagyon nagy mértékben hozzájárult az ország függetlenségének elismeréséhez, hiszen a nyugati uralkodók erkölcsileg szintén függtek a latin egyháztól.

A honfoglaló magyarság gyors vallási beilleszkedését még alátámasztotta az is, hogy a magyar ősvallás nagyon sok eleme megegyezett a keresztény tanítások alapjaival. A „táltos vezette hit" szintén egy legfelsőbb, teremtő lényben hisz, amelynek a táltos a közvetítője. Ráadásul ellentétben a sámánok önkívületi állapotban végrehajtott tevékenységével, a táltosnál ilyenről nem tudunk, az ő tevékenysége a józan ész alapján áll, közelebb az emberekhez. Ráadásul javasemberként tevékenységük a középkor folyamán sokáig fennmarad. Ezt a hitbeli átmenetet támasztja alá a keresztény hitvilág egyházszervezeti kifejezéseinek (mert ezeket a körüllakó szlávoktól vettük át) a magyar ősnyelvben való gyökerezése.

A következő gondolat a társadalom szerkezetének és a kultúrának a beilleszkedési kérdéseit érinti. A pontuszi sztyeppeken élő magyarság a többi török szervezetű néphez hasonlóan ún. félnomád életmódot élt. Ez azt jelenti esetünkben, hogy a nemzetségek területein a lakosság egy része mezőgazdasági művelést folytatott, a többiek éves periodicitással legeltető állattenyésztést. Tehát adva volt részben a földművelés, részben pedig a „zárt területű" pásztorkodás. E tekintetben tehát nem léphettek fel a társadalom bomlását előidéző sokkoló hatások. Hiszen az Alföld jó részén még a múlt században is pásztorkodás folyt. Ide kapcsolódik a népi kultúra továbbélése is. A honfoglaló magyarság a Kárpát-medencébe már kiforrott irodalmi és művészeti hagyományokkal érkezett, ami semmiben sem volt alábbvaló, vagy fejletlenebb a környező népeknél, sőt ezek közül némelyek még el sem érték a társadalmi fejlődésnek a magyarságra jellemző fokát. Talán ez is közrejátszott abban, hogy a későbbi időszakban sikerült úgy befogadni a nyugat pozitív jellegű kulturális termékeit, hogy egyben teljes egészében megmaradt saját kultúránk is. Ez akkor „nem volt kizáró oka" az európai beilleszkedésnek.

A továbbiakban áttekintjük az ország fennmaradásának egyik alapkövét, a hadviselést, a fegyveres tevékenységet. Általánosságban megemlíthetjük, hogy a magyarok hadművészetéről korábban kialakított kép nem pontos. A csak nyilazó, száguldozó könnyűlovas szervezet annyira kirí az egész európai környezetből (és annyira nem racionális), hogy így sem a nagyobb győzelmeket, sem a tényleg gyors beilleszkedést nem lehetett volna véghezvinni. Egyedül a bizánci források írják le részletesen a magyar hadszervezetet. Ebből kitűnik, hogy katonai felfogásunk lényegesen közelebb állt környezetünkéhez. A magyar nemesség és a nem teljesen szegény közrendűek kényszerből és önérdekből elvileg éppúgy páncélozták lovukat és magukat, mint a világ bármely hadseregében. Élesen különvált a csak nyilazó (általában zsoldos besenyő) könnyűlovas és a közelharcot is vállaló nehezebb lovasság. Ráadásul Európa középső területein éppígy általánosnak mondható a lovas harcmód. Ily módon a nyugati lovagok hatására a magyar nemesek pillanatok alatt „átvedlenek" nehezebb páncélos lovassá, természetesen módosult felhasználással. Miért felejtették volna el „őseik taktikáját"? Nem volt rá szükségük.

Néhány szót a kalandozásokról. Ezek fő okairól csak annyit, hogy mint már bemutattuk, nagyméretű társadalmi válságnak semmi oka nem volt, a magyarság nem vad, a bezártság miatt kitörni kívánó törzsek gyülekezete. Ezt bizonyítja, hogy amikor még szó sincs honfoglalásról, kalandozó hadjáratok már vannak. Amiről kevesebb szó esik (talán mert a nyugati félre vet árnyékot), hogy az esetek túlnyomó részében ezek a kalandozások pénzért rendelt zsoldosvállalkozások voltak. A szegény német szerzetesek krónikái pedig azért nem teljes értékűek, mert e vállalkozások hátterét nem mindig láthatták, tehetetlenek voltak ellene, és a magyarokat amúgy sem ismerték. Nagyon érdekes azon elgondolkodni, hogy ezek a műveletek mindig egyéni vállalkozások, központi hadjárat nincs. Ennek egyik oka talán a magyarok között már ekkor is megnyilvánuló összefogáshiány. Igaz, hogy ezzel el is lehetett kerülni egy vesztes hadjáratban az egész haderő megsemmisülését. Kész haszon. Egyébként a magyar történelem sokszor kibírta emiatt az összefogás hiányát. Végül is a kalandozásokat tekinthetjük az önálló cselekvésen alapuló magyar hadművészet első sikersorozatának (a második a huszárság lesz).

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy egyáltalán nem véletlen, hogy a magyarság a Kárpát-medencében gyökeret eresztett és fennmaradt. Köszönhető ez a magyar hitvilágnak, az európaival minimum egyenrangú kultúrának és a haza megvédése iránti pozitív és tevőleges hozzáállásnak. Mindezeket felhasználva azután Géza és Szent István a szilárd alapokra építkezve, a latin jellegű keresztény világ értékeit integrálva, olyan birodalmat alkotott, mely szövetségi rendszerekhez is tartozott (de nem talpnyaló módon). Talán a leírtakból kitűnik, hogy először a magyar mentalitást és kultúrát kell lerombolni ahhoz, hogy a nép szolgai módon, szépen beálljon az önazonosságot nem ismerő tömegek sorába.

Dr. Winkler Gusztáv

Albert Kázmér Ágost (1738–1822)
Rajz az Albertfalvi Helytörténeti és Iskolamúzeumban levő festménymásolatról
Készítette: Kesselyák Rita